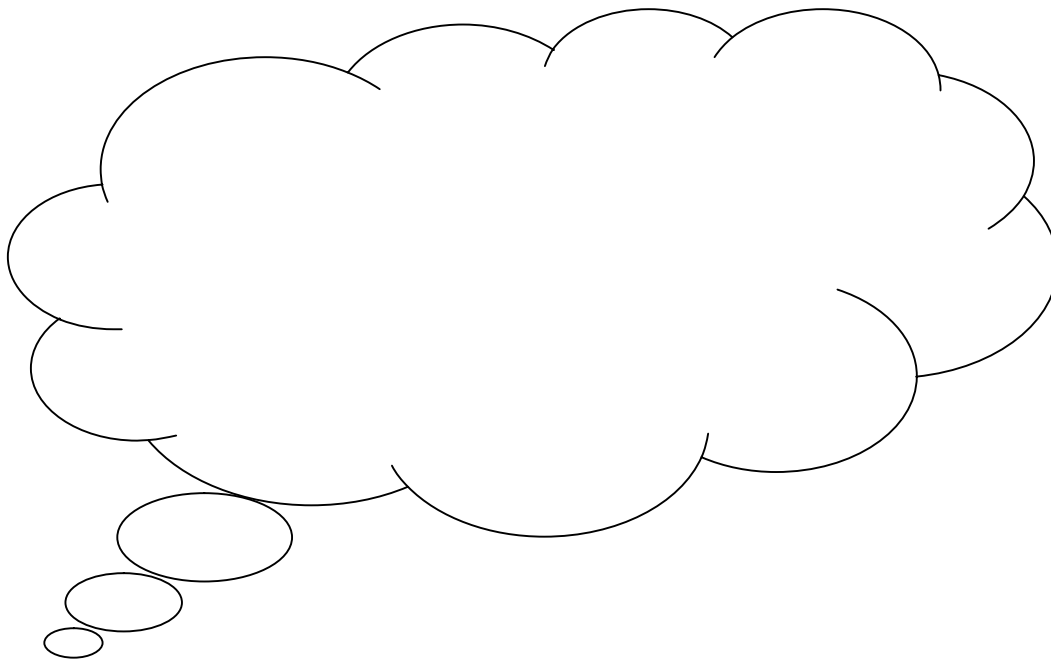

Kandidatafhandling
Cand. Merc. Aud.

Udarbejdet af:
Jesper Frank

Vejleder:
Lars Kiertzner

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Aalborg Universitet
Februar 2009

Forord

Dette speciale er udarbejdet som min afslutning på Cand. Merc. Aud. (CMA) studiet på Aalborg Universitet. Specialet er udarbejdet i efterår/vinter 2008/2009.

CMA studiet har, efter studieordningen, til formål at kvalificere de studerende til at udøve revision af private, offentlige virksomheder, institutioner m. fl. Uddannelsen danner det teoretiske grundlag for uddannelsen til registreret eller statsautoriseret revisor.

Uddannelsesforløbet er tilrettelagt således, at der afsluttes med et teoretisk baseret speciale i et afgrænset emne, som har relevans for en revisors virke. Specialet har til formål, at afprøve den studerendes evne til i praksis, at mestre teori og metode indenfor et afgrænset emne.

I forbindelse med specialet er mit valg faldet på *"Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver"* – med fokus på udviklingsomkostninger.

Emnet er valgt ud fra flere forhold som jeg finder væsentlige og interessante at se på, i relation til regnskabsaflægelse i det 21. århundrede. Det kan bl.a. fremhæves, at immaterielle anlægsaktiver udgør en større og større andel af værdien i virksomhederne, og dermed stiger væsentligheden/vigtigheden af at disse er behandlet regnskabsmæssigt korrekt, og dermed bringer regnskabsbrugerne den korrekte og relevante information. Endvidere er det en post i regnskabet som er underlagt et stort element af skøn og vurdering.

I nærværende speciale vil emnet blive behandlet ud fra en ren regnskabsmæssig synsvinkel. Denne skal søge at afdække de regnskabsmæssige krav, der stilles til

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

behandlingen af interne oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, fra såvel dansk som international regulering.

Udover at nærværende speciale afdækker et krav i uddannelsesmæssig sammenhæng, er det desuden mit håb, at specialet tillige kan tjene som inspiration for såvel teoretikere som praktikere.

Specialet indledes med et resume – summary.

Gl. Hvilshøj, februar 2009

Jesper Frank

Resume - summary

This thesis is the conclusion to my MSc study at Aalborg University.

MSc studies is after the studio system, designed to qualify students to perform audits of private, public enterprises, institutions and others. The training provides the theoretical basis for training to registered or chartered accountant.

A course designed to culminate in a theory-based specialization in a specific topic that has relevance to an auditor's work. Thesis aims to test the student's ability to practice to master the theory and methodology within a defined topic.

My choice fell on:

"Accounting for internally generated intangible assets - focusing on development costs".

The topic is selected from several factors which I consider important and interesting to look at in relation to financial reporting in the 21 century. It may include be noted that intangible assets represent a larger and larger share of the value in companies, thereby increasing significance / importance of these is accounted for properly, and thus brings users the correct and relevant information. This is also seen in the light of both Danish and international regulation in this area is subject to a number of significant subjective judgments and estimates that could have a major impact on the annual report.

The topic will be addressed from a purely accounting point of view. This will seek to identify the accounting requirements for treatment of internal generated intangible assets from both Danish and international regulation.

Besides this thesis identifies a requirement, it is my hope that the thesis may also serve as inspiration for both academics as practitioners.

Thesis structure is built around a comprehensive review of regulatory theory behind the annual report, the user accounts and their information needs. This is the

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

foundation for a detailed review of both Danish and international regulation of the accounting treatment of intangible assets.

Based on the thesis topic, I have prepared the following questions which seek answers:

"How should companies account for and present internal generated intangible assets in the annual report - in Danish as well as international practices (IFRS) "

"What difference is there between Danish and international practice and the implications / relevance for users"

Most fundamentally, there is Danish and international financial reporting by the fortune-oriented accounting theory, which implies the main focus on the balance sheet. In Denmark børsnotede corporate consolidated financial statements under IFRS, while other firms in the accounting classes B and C to follow the Danish Financial Statements Act regulations. However, there are in your "choice" in the choice of regulation. One need only note that it is either / or in connection with the election of Danish or international standard.

The Danish Financial Statements takes in its current form the basis of IFRS and Danish accounting standards and guidelines have not been adequately applied IAS / IFRS in many cases as interpretation. If, during the preparation encounter problems can not be resolved in light of the present regulation, the conceptual framework in use and the problem resolved in accordance with this. The framework structure consists of 5 levels where each level is derived from the level above. A so-called deduktivt system.

The drafting of the company's annual report, it is also important to make clear who the users of financial statements and the company thus addresses its reporting against these. Of course, taking into account the chosen regulation / legislation.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Through the examination can be seen that management is probably the domestic interest group with the most information, but may also be assumed to cover needs through internal reporting. The annual report is, in other words, the firm's public face.

The key external stakeholders and users are investors and creditors. The fact that equity and liabilities must be considered as key resources for the company's financial existence. Equity and foreign capital depends on the ability to cover these interest groups' demands for compensation and the ability to meet their information needs. Resources from the workforce, suppliers and so on may, however, under normal circumstances, be replaced.

This assessment is reinforced by the IASB, the conceptual framework, the investors as the primary audience for the annual report. The Danish regulation defines the primary target group wider than the IASB, but my continued assumption would be that investors and creditors have the greatest information needs.

In connection with the recognition of internally generated intangible assets (development, etc..) Requires both the IASB (IAS 38) and årsregnskabsloven recognition once it has met very restrictive recognition and measurement criteria. Regulators are also banning the recognition of research expenses.

The general treatment of the two regulations are fundamentally similar. This must be viewed in light of the Annual Accounts Act applies IAS 38 as interpretation, where the Danish regulation is inadequate. However, there are some significant differences which accounts the user should be aware of in relation to the comparison.

In addition to the specification level of IAS 38 is considerably more detail, the significant differences particularly in the areas of depreciation / appreciation, and use time evaluation.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Annual Accounts Act requires systematic amortization over its useful life, which is maximized for 20 years, whereas IAS 38 dealing with the concept of indeterminate life not be amortized but undergo annual impairment tests

Annual Accounts Act also does not the possibility of revaluation at fair value, which under certain conditions allowed under IAS 38.

These conditions have naturally important for the user accounts, with annual financial statements in accordance with the law is not directly comparable to the annual report prepared in accordance with IAS / IFRS.

Users are encouraged to carefully review both verbal descriptions such as accounting, within the comparison is made.

Thesis empirical section also highlights the fact that the area is difficult terrain for both companies and their auditors.

This assertion is supported by even large listed companies have difficulty in managing the restrictive provisions such as regulations contain.

Future of regulation of this type of assets, accounts not to be less restrictive, since the current finans-/kreditkrise have led to line items containing large elements of discretion is broken.

In addition, there will always be in times of crisis tends to be increased caution and it also probably less recognition of internally generated intangible. assets as a result.

The above is only a brief summary of a lot and comprehensive dissertation and therefore you cannot expect to get a complet insight into the thesis on the basis of this, for which reason I strongly recommend that you read the whole thesis.

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	9
PROBLEMFORMULERING	11
PROBLEMSTILLING.....	11
AFGRÆNSNING.....	13
METODEVALG	15
STRUKTUR	16
REGULERING AF ÅRSRAPPORTEN	18
REGULERINGSTEORI.....	18
<i>Markedsløsning</i>	19
<i>Regulering</i>	19
REGNSKABSREGULERING I PRAKSIS.....	20
<i>Dansk regnskabsregulering</i>	20
<i>International regnskabsregulering</i>	22
REGNSKABSTEORIER	23
PRÆSENTATIONSORIENTERET REGNSKABSTEORI.....	23
FORMUEORIENTERET REGNSKABSTEORI.....	25
REGNSKABSBRUGERNE OG DERES INFORMATIONSBEHOV	27
ÅRSRAPPORTENS BRUGERE.....	27
ÅRSRAPPORTENS FORMÅL.....	29
<i>Prognose</i>	30
<i>Kontrol</i>	30
<i>Fordeling</i>	31
<i>Nytteværdi</i>	32
<i>Relevans</i>	33
<i>Pålidelighed</i>	35
<i>Væsentlighed</i>	36
ÅRSREGNSKABSLOVEN – NATIONAL REGNSKABSMÆSSIG BEHANDLING AF IMMATERIELLE ANLÆGSAKTIVER	38
REGNSKABSKLASSER.....	38
BEGREBSRAMMEN.....	40
DEFINITION PÅ AKTIV/ANLÆGSAKTIV.....	43
DEFINITION PÅ IMMATERIELLE ANLÆGSAKTIVER.....	45
INTERNT OPARBEJDEDE IMMATERIELLE ANLÆGSAKTIVER.....	46
<i>Forskning</i>	46
<i>Udvikling</i>	47
INDREGNING.....	48
<i>Indregning - generelt</i>	48
<i>Indregning – Forskning og udvikling</i>	51
<i>Indregning – ophavsrettigheder, patenter, varemærker mv</i>	54
MÅLING.....	54
<i>Definition på måleattributter</i>	55
<i>Måling af forskning og udvikling</i>	60
<i>Måling af ophavsrettigheder, patenter, varemærker mv</i>	61
<i>Opskrivning af immaterielle anlægsaktiver</i>	61
<i>Nedskrivning af immaterielle anlægsaktiver</i>	63

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

<i>Afskrivninger på immaterielle anlægsaktiver</i>	65
PRÆSENTATION OG OPLYSNING	68
<i>Anvendt regnskabspraksis</i>	68
<i>Præsentation i årsrapporten</i>	69
<i>Supplerende beskrivelse - ledelsesberetning</i>	71
IASB - INTERNATIONAL REGNSKABSMÆSSIG BEHANDLING AF IMMATERIELLE ANLÆGSAKTIVER	72
IASB'S BEGREBSRAMME	73
<i>Niveau 1: Brugerens informationsbehov</i>	73
<i>Niveau 2: Kvalitetskrav</i>	74
<i>Niveau 3: Definition på elementer</i>	76
<i>Niveau 4: Indregning og måling</i>	78
INDREGNING OG MÅLING	79
<i>Generelt</i>	79
<i>Definitioner</i>	79
<i>Identificerbar</i>	80
<i>Kontrol over aktivet</i>	81
<i>Fremtidige økonomiske fordele – sandsynligt og pålideligt</i>	82
<i>Indregning / måling – internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver</i>	83
<i>Forskning</i>	83
<i>Udviklingsprojekter</i>	84
<i>Kostpris – førstegangsendregning</i>	86
<i>Kostpris- vs. Omvurderingsmodellen – efterfølgende indregning</i>	87
<i>Kostprismodellen</i>	88
<i>Omvurderingsmodellen</i>	88
<i>Brugstid – ubegrænset eller bestemt</i>	89
PRÆSENTATION OG OPLYSNING	91
INDREGNING I PRAKSIS	93
<i>NOVO NORDISK A/S</i>	93
<i>SCANVAEGT INTERNATIONAL A/S</i>	99
INDREGNING EFTER ÅRSREGNSKABSLOVEN VS. IFRS	104
KONKLUSION	108
<i>PERSPEKTIVERING</i>	112
KILDEANGIVELSE	114

Indledning

Der er igennem de senere år sket radikale ændringer i de vilkår som virksomhederne konkurrerer under. Lige som der er stor fokus på "de bløde værdier" i samfundet, er det også på det nærmeste et krav for overlevelse, at virksomhederne satser på faktorer som innovationsevne, videndeling og udvikling af nye produkter, da stigende konkurrence samt øget bevægelse på verdensmarkedet betyder, at man skal kunne matche det øvrige marked på stærk innovationsevne samt hurtig og sikker produktudvikling, hvis man skal være konkurrencedygtig.

I det traditionelle industrisamfund kunne virksomhederne styres ud fra et fokus på den bedst mulige udnyttelse af det fysiske produktionsanlæg, idet værditilvæksten på produktet typisk stammede fra selve fremstillingsprocessen. I nutidens informations- og vidensbaserede samfund, er det i langt højere grad nødvendigt for virksomhederne at fokusere på andre faktorer, da en stadig stigende del af værditilvæksten for en vare eller ydelse stammer fra andre led i produktionskæden, end selve fremstillingen. Faktorer som innovationsevne og videnressourcer er kommet i fokus.

Det faktum, at virksomhedernes værdier i stadig højere grad udgøres af immaterielle anlægsaktiver (aktiver/værdier uden egentlig fysisk substans) gør det også vigtigt, at de reguleringer der ligger til grund for regnskabsaflæggelsen (indregningen) også er fuldt med udviklingen/forskydning af aktivmassen.

Der er flere forskellige indregningekriterier og målemetoder til behandling af immaterielle anlægsaktiver. Metoder og kriterier der ikke nødvendigvis er det "rigtige billede" af virksomhedens værdi, men er tilsigtet det formål at skabe ensartethed mht. værdiansættelse / indregning.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

I de fleste situationer er det derfor en svær opgave for regnskabslæser (bruger), alene ud fra årsrapporten at vurdere, om denne afspejler virksomhedens faktiske værdi pr. aflæggelsesdato.

Traditionelt har det her i Danmark været god regnskabsskik (praksis), at indregningen af immaterielle anlægsaktiver (hvis indregnet) blev foretaget med stor forsigtighed.

Nu efter 2001-årsregnskabslovens (herefter forkortet ÅRL) ikrafttrædelse er fokus i stedet rettet mod "*Dagsværdier*", som er søgt sandsynliggjort via budgetter, fremskrivninger men som oftest li lige så høj grad er baseret på subjektive betragtninger.

Denne højere grad af subjektivitet kan føre til, at årsrapporten præcist giver det billede til regnskabsbrugeren, som regnskabsaflæggeren ønsker at omverdenen skal se.

Der foreligger med andre ord store udfordringer for regnskabsaflæggerne / revisorerne for at få disse værdier indregnet/præsenteret korrekt i årsrapporten, således at denne giver det bedste situationsbillede af virksomhedens værdi, formåen mv.

Problemformulering

Det er på baggrund af de foranstående udfordringer jeg har opstillet min problemformulering.

Med udgangspunkt i de teoretiske og lovmæssige rammer for den regnskabsmæssige behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, søges følgende belyst med dette speciale.

"Hvorledes skal virksomhederne regnskabsmæssigt behandle og præsentere interne oparbejdede immaterielle anlægsaktiver i årsrapporten – efter dansk såvel som international praksis (IFRS)"

"Hvilke forskelle er der på dansk og international praksis samt hvilke konsekvenser/relevans har det for regnskabsbrugerne"

Problemstilling

Den opstillede problemformulering vedrører udelukkende den regnskabsmæssige problemstilling i forbindelse med indregning af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver.

Som tidligere omtalt har emnet gennem de sidste år været i fokus med særlig fokus på de internationale regnskabsstandarder vedrørende immaterielle aktiver (IAS 38 – 2004), nedskrivningstest (IAS 36 – 2004) samt virksomhedssammenslutninger (IFRS 3 2004/opdateret fase 2).

Disse standarder afviger på flere områder fra den danske regulering (Årsregnskabsloven med tilhørende regnskabsvejledninger), hvilket resulterer i at regn-

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

skabsreguleringen i årsrapporter, aflagt efter IFRS, kan afvige væsentligt fra årsrapporter aflagt efter Årsregnskabsloven.

Børsnoterede selskaber (regnskabsklasse D) skal aflægge deres koncernregnskab efter IFRS, mens IFRS frivilligt kan anvendes på selskabsregnskaberne. Dog skal man være opmærksom på, at har man valgt at følge IFRS reguleringerne, skal man ved udarbejdelsen af årsrapporten følge samtlige IFRS reguleringer.

Behandlingen af den relevante regnskabsregulering, som virksomhederne skal følge ved udarbejdelsen af årsrapporten, vil i relation til dette speciale søge at identificere, hvilke faktorer regnskabsaflægger og revisor skal være specielt opmærksomme på i forbindelse med den regnskabsmæssige behandling af de internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver.

Revisor er i forbindelse med revisionen af årsrapporten og de af ledelsen foretagne skøn offentlighedens tillidsrepræsentant, og man skal med andre ord (med tryk) kunne støtte sig til den erklæring/påtegning, som revisor har forsynet regnskabet med.

Målet med revisionen er jo netop, at revisor kan afgive en konklusion (erklæring) om, hvorvidt regnskabet i al væsentlighed er udarbejdet/aflagt i overensstemmelse med den valgte regnskabsmæssige praksis/begrebsramme.

En revision i overensstemmelse med de danske revisionsstandarder (RS) giver høj grad af sikkerhed for, at regnskabet (som helhed) er uden væsentlig fejlinformation som følge af fejl eller besvigelser.

I kraft af den ændrede struktur i selskabernes balancer er udviklingen i forbindelse med regnskabsaflæggelsen gået mod dagsværdier, mod tidligere historiske kostpriser. Dette skifte giver under tiden regnskabsaflægger (virksomheden) samt revisor store udfordringer, idet der yderst sjældent er et aktivt marked for disse aktiver,

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

og værdisætningen derfor hyppigst er baseret på skøn, beregninger og maveføremmelser. Alle subjektive betragtninger som kan medføre væsentlig fejlinformation i årsrapporterne, hvilket kan medvirke til, at tilliden til årsrapporten kan svækkes, såfremt der viser sig for mange fejlskøn.

Afgrænsning

Nærværende speciale omhandlende "*Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver*" åbner mange interessante spørgsmål og problemstillinger så vel praktisk som teoretisk.

Dette speciale tager udgangspunkt i de i problemformuleringen opstillede spørgsmål. Da spørgsmålene kan opfattes på forskellig måde – afhængig af tilgangsvinkel, vil jeg i det nedenstående, via en nærmere afgrænsning, lede læserne ind på det spor som specialet er tiltænkt at følge.

Specialet tager udelukkende udgangspunkt i den regnskabsmæssige behandling af immaterielle anlægsaktiver, hvorfor der, på trods af en række afvigelser i den skattemæssige kontra den regnskabsmæssige behandling, ikke vil blive redegjort for forskellene og dermed den skattemæssige behandling.

Ligeledes omfatter specialet ikke en "*Revisionsdel*" der specifikt beskriver revisors arbejde i forbindelse med revision af de omtalte poster.

De immaterielle anlægsaktiver kan imidlertid "grov inddeles" i udviklingsprojekter, tilkøbte aktiver samt goodwill.

Dette speciale omhandler specifikt interne oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, hvorfor tilkøbt goodwill og virksomhedssammenslutninger (IFRS 3) ikke vil blive behandlet.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Den regnskabsmæssige behandling vil tage udgangspunkt i den danske regnskabsregulering, Årsregnskabsloven og regnskabsstandarderne samt de internationale standarder IAS samt IFRS udsendt af IASB.

Specialet er udarbejdet efter den lovgivning, de regler samt den litteratur der var tilgængelig inden afleveringsfristen, d. 18. februar 2008. Informationer samt ny lovgivning efter denne dato, vil ikke være en del af dette speciale.

Metodevalg

Specialet er skrevet på CMA studiet, hvilket primært er teoretisk baseret, hvorfor dette speciale i høj grad vil afspejle dette.

Jeg har udarbejdet specialet som et eget litteraturstudium, med baggrund i den gennemgåede teori på CMA studiet på Aalborg Universitet.

Specialet vil søge at svare på de i problemformuleringen opstillede spørgsmål ud fra den foretagne afgrænsning.

Specialet baserer sig på aktuel lovgivning samt andet tilgængeligt kildemateriale i form af bøger, tidsskrifter, fortolkningsbidrag, www. mv. Alt med en vis objektivitet og kildekritik.

I kildeangivelsen bagerst i specialet findes en nærmere specifikation af den anvendte litteratur / kilder, hvortil der igennem hele specialet er foretaget henvisninger.

Struktur

Da specialet er udarbejdet på et teoretisk studie, vil specialet primært anvende en teoretisk vinkel, suppleret med et par praktiske indblik.

Et overblik over specialets struktur fås bedst i indholdsfortegnelsen, der er opdelt i 3-niveauer, således at specialet bliver overskueliggjort samt vil kunne anvendes i opslagssammenhæng.

Specialet er søgt opbygget på en sådan måde at læseren, via en kort indledning til emnet, får baggrundshistorien om hvad det videre speciale vil omhandle og hvilke problemstillinger/spørgsmål specialet tager sit afsæt i.

Herefter vil læseren, igennem en teoretisk gennemgang af regnskabs- og reguleringsteorier, blive klædt på til efterfølgende, via afsnittet omkring regnskabsbrugeren og deres informationsbehov, at være i besiddelse af teorien bag årsrapporten og hvilke krav brugerne søger indfriet.

Dernæst tages fat på de specifikke regnskabsreguleringer som i afgrænsningen omfatter dansk (ÅRL/RV) samt international regulering (IAS/IFRS).

På baggrund af den teoretiske gennemgang diskuteres forskelle og ligheder samt forholdet til regnskabsbrugeren.

I forbindelse med denne diskussion/sammenligning inddrages praktiske eksempler til understøttelse af teorien. Ligeledes vil det kunne konstateres, om lovgivningen efterleves i praksis.

Specialet samles op i en konklusion, der samler og sikrer afdækning af de i problemformuleringen stillede spørgsmål.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Specialet afrundes med et kig ud over horisonten – hvordan ser fremtiden ud når vi taler immaterielle anlægsaktiver.

Regulering af årsrapporten

I relation til vurdering af den regnskabsmæssige behandling af immaterielle anlægsaktiver (samt årsrapporten i øvrigt), er en væsentlig del af grundlaget for dette, at have teoretisk indsigt i grundlaget for årsrapporten samt regnskabsbrugerens informationsbehov.

I relation til denne opgave er der taget udgangspunkt i følgende til beskrivelse af det teoretiske grundlag for behandling/indregning af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver:

- Regulering af årsrapporten i Danmark samt internationalt (ISAB – IAS, IFRS m. fl.)
- Regnskabsteorier
- Årsrapportens brugere (målgruppe)
- Regnskabsbrugerne og deres informationsbehov

Det følgende afsnits formål er i relation til opgaven at redegøre for de forskellige teorier, der danner baggrund for de reguleringsmetoder der anvendes i denne opgave såvel som i praksis.

Reguleringsteori

Udgangspunktet inden for reguleringsteori er:

- Markedsløsning ("praksis")
samt
- Regulering ("offentligt indgreb")

Markedsløsning

Hvis regnskabsregulering udelukkende byggede på "markedsløsning", ville dette i teorien betyde, at virksomhederne frit kunne vælge og vrage mellem hvorvidt de ville udarbejde en årsrapport, efter hvilke principper samt indholdet af denne. Teorien bygger dog på det faktum, at det er virksomhedens eget ønske, at frembringe relevante informationer til de relevante grupper og herigennem opfylde gruppernes informationsbehov.

Regulering

Reguleringsteorien er derimod bygget på de betragtninger, at "praksis" eller "markeds kræfterne" ikke er i stand til at skabe en tilstrækkelig informativ regnskabspraksis, der er acceptabel for samfundet. Denne mangel kommer til udtryk ved at virksomheden i kraft af monopoludbyder af sine egne økonomiske informationer, oftest kun vælger at tilfredsstille de (for virksomheden) vigtigste regnskabsbrugere.

Regulering vil med andre ord sikre en bredere kreds af regnskabsbrugere information end markedsløsningen.

I et samfund hvor virksomhedernes aktier handles på offentlige markedspladser (Børser), skal alle potentielle investorer have samme adgang til informationerne, hvilket selvsagt bedst opnås ved regulering. Regulering kan imidlertid også føre til en overproduktion" af regnskabsinformation, idet regulering betyder, at "højeste fællesnævner" skal efterleves, uanset dens relevans for virksomheden. Regulering består primært af lovgivning, vejledninger samt standarder.

Dog bør det understreges, at opfyldelsen af de relevante regnskabsbrugeres informationsbehov er særdeles vigtig, idet en virksomhed er afhængig af at få tilført ressourcer enten i form af varer, lån eller egenkapital. Dette sker kun, hvis leverandøren af ressourcen får dækket informationsbehovet. Dette faktum har bevirket, at

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

markedsløsningen i dag ikke er gennemført fuldt ud i noget land, men at regnskabspraksis i større eller mindre omfang regulerer regnskabsbrugers information.

I relation til denne opgave har jeg valgt at fokusere på dansk og international regulering i forbindelse med regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver. Ved gennemgangen er det konstateret at den internationale regulering er langt mere detaljeret end den danske, hvilket vil blive uddybet nærmere i de efterfølgende afsnit.

Ligeledes vil jeg i det efterfølgende se nærmere på årsrapportens informationsværdi samt hvordan dansk hhv. international regnskabsregulering "tilfredsstiller" regnskabsbrugers informationsbehov.

Regnskabsregulering i praksis

Regnskabsregulering i praksis er som omtalt i det tidligere, en kombination af markedsløsning og regulering. I relation til denne opgave har jeg indledningsvis valgt at fokusere på behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver efter hhv. dansk samt international (IAS/IFRS) regulering.

I det efterfølgende afsnit vil disse to reguleringssæt blive skitseret.

Dansk regnskabsregulering

I den danske regnskabsregulering kan årsrapportens indhold og udformning opdeles i 3 elementer:

- Lovgivningen
- Regnskabsstandarder (tidl. vejledninger)
- Praksis

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

De 3 elementer fungerer i et samspil og påvirker i høj grad hinanden, ligesom alle 3 elementer er stærkt påvirket af de internationale strømninger fra IASB m. fl.

Regnskabslovgivningen i Danmark udspringer fra landets lovgivende instans, Folketinget. Folketinget har inden for en række områder uddelegeret detaillovgivningen til andre myndigheder.

Udarbejdelsen af regnskabsstandarder sker gennem regnskabsteknisk udvalg (organiseret under FSR). Standarderne udarbejdes under hensyntagen til god regnskabspraksis samt international lovgivning. Sidstnævnte er siden 2005, hvor børsnoterede og statslige virksomheder blev pålagt at efterleve de internationale standarder i forbindelse med aflæggelse af koncernregnskaber, blevet langt mere aktuelle for såvel disse virksomheder samt de øvrige danske virksomheder i forbindelse med "opdaterede/gennemskrevne"-versionerne af de hidtidige regnskabsstandarder.

Praksis inden for den danske regulering er løbende udviklet mellem virksomheder, regnskabsbrugere, revisorer og deres interesseorganisationer på baggrund af reguleringer af lovgivningen.

Den danske regnskabsregulering vurderes i det store hele som værende lempelig i forhold til internationale reguleringer, idet lovgivningen anses som en rammelov, som dernæst udfyldes af regnskabsstandarder, praksis mv.

Den regnskabsmæssige behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver fastlægges i lovgivningen som regnskabsstandarder, hvilket vil blive belyst i et senere afsnit i nærværende speciale.

International regnskabsregulering

De internationale regnskabsstandarder (IAS og IFRS) udstedes af IASB (International Accounting Standards Board). IASB er sammensat af nationale organisationer og medlemmer fra mere end 100 lande. Standarderne er, som navnet antyder, udelukkende "standarder eller vejledninger". Der er med andre ord ikke tale om reel lovgivning, som vi kender fra den danske årsregnskabslov. De internationale standarder er alle baseret på den samme begrebsramme, der er defineret i forordet til de internationale standarder.

Ifølge begrebsrammen er det primære formål med årsrapporten at give regnskabsbrugerne informationer, der kan danne grundlag for deres økonomiske beslutninger. Årsrapporterne samt andre økonomiske rapporter og meddelelser anses for værende regnskabsbrugerens primære informationskilde til økonomiske informationer om virksomheden.

IASB antager, at investorerne er de regnskabsbrugere, der har det største behov for information, hvorfor fokus i de internationale standarder er rettet mod at opfylde denne gruppes behov.

Den regnskabsmæssige behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver efter de internationale regnskabsstandarder, er behandlet i afsnittet om IFRS i dette speciale.

Regnskabsteorier

Inden for regnskabsaflæggelse benyttes under tiden to begreber for de to grundlæggende teorier, hvorefter man aflægger sit regnskab, enten Præsentationsorienteret (induktiv) eller formueorienteret (deduktiv). Den grundlæggende forskel på teorierne er, hvorvidt resultatopgørelsen eller balancen skal tillægges den største fokus (informationsværdi) i forbindelse med regnskabsaflæggelsen. Frem til den "nye" årsregnskabslov af juni 2001, var det typisk resultatopgørelsen der blev tillagt størst informationsværdi, men efter lovens ikrafttrædelse blev fokus flyttet til balancen – i tråd med de internationale strømninger fra IASB (IAS/IFRS).

Præsentationsorienteret regnskabsteori

Det grundlæggende inden for den præsentationsorienterede teori er, at det er resultatopgørelsen der er tillagt størst fokus og informationsværdi. Det vil med andre ord sige, at formålet er at måle virksomhedens indtjeningsevne ved udgangen af en periode.

Teorien er udviklet induktivt, hvilket betyder, at den er udviklet på baggrund af historiske data og observationer. Den grundlæggende opfattelse omkring indregning i resultatopgørelsen er, at enhver udgift afholdes for at skabe indtægter, hvorfor alle udgifter principielt kan allokeres til en given indtægt. Denne relation betegnes undertiden matching-princippet.

Årsrapporten udarbejdes inden for en given periode (typisk 12 mdr.), herved opstår der oftest "uafsluttede" transaktioner, hvorfor periodiseringsprincippet medfører, at disse uafsluttede transaktioner opsamles i balancen. Derfor er årsrapporter aflagt efter dette princip, typisk transaktionsbaserede, hvor den historiske kostpris-model anvendes. (Elling, Jens O. 2004, s. 112)

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Hovedprincippet i teorien kan illustreres med følgende ligning:

$$\text{Indtægter} - \text{omkostninger} = \text{overskud}$$

I den historiske kostpris-model måles de økonomiske konsekvenser af periodens præstationer efter salgs- og kostpriser, og det er selvsamme kostpris der går igen som udgift, udbetaling, omkostning og aktiv. Omvendt er det salgsprisen, der går igen som indtægt, indbetaling og passiv. Der er med andre ord tale om en deskriptiv model, som udelukkende beskriver fortiden og den foregående periode.

Et meget centralt begreb i denne sammenhæng er forsigtighedsprincippet, hvilket tillægges stor betydning. Et begreb der for mange revisorer var et mantra i årtier...

Begrebet dækker over strenge (forsigtige) krav til indregning i regnskabet, og indtægter opfattes først som sikre, når der er realiseret en salgstransaktion.

Herudaf er realisationsprincippet fremkommet, hvor indtægter først må indregnes når:

- Der er STOR sandsynlighed for, at de bliver realiseret i indbetalinger, og
- Indtægterne er "indtjent"

(Elling, Jens O. 2004, 96-97)

Denne regnskabsteori har historisk været fremherskende i Danmark, da Årsregnskabsloven af 1981 var funderet på dette princip. Først ved introduktionen af Årsregnskabsloven af 2001, blev fokus rettet mod den formueorienterede regnskabsteori som i flere år havde været anvendt internationalt.

Formueorienteret regnskabsteori

I forbindelse med vedtagelsen af Årsregnskabsloven af 7. juni 2001 blev der som tidligere omtalt gjort op med den præsentationsorienterede teori, og fokus blev nu i stedet rettet mod den formueorienterende teori.

Den formueorienterede regnskabsteori fokuserer modsat den præsentationsorienterede på balancen, hvor det regnskabsmæssige overskud måles som en økonomisk fremgang i egenkapitalen fra primo til ultimo.

Hovedprincippet i teorien kan ligeledes illustreres med følgende ligninger:

$$\begin{aligned} \text{Aktiver (bruttoformue)} - \text{forpligtelser} &= \text{EGENKAPITAL (nettoformue)} \\ \text{Egenkapital ultimo} - \text{egenkapital primo} &= \text{OVERSKUD} \end{aligned}$$

Udgangspunktet i denne teori er, at langt flere poster vil blive medtaget i balancen, når de blot opfylder kriterierne for hhv. et aktiv, forpligtelser samt de øvrige indregningskriterier. Dette åbner endvidere muligheden for "overskudsudjævning" i form af at regnskabstekniske aktiver kan reduceres. Endvidere bør det bemærkes, at der ikke skelnes mellem urealiserede og realiserede værdier, hvorfor begge typer af værditilvækster indregnes som en del af overskuddet

I modsætning til den præsentationsorienterede teori, skal værdiændringerne indregnes i balancen, når de opstår i form af ændringer i markedspriser eller kapitalværdier. Dette element bidrager med en række tolkninger, som i praksis har subjektiv karakter, hvormed der menes, at ledelsen må foretage en række regnskabsmæssige skøn for at få de omtalte værdier til at fremstå i regnskabet. (Elling, Jens O 2001, 116).

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Indregning og måling af balancens aktiver og forpligtelser spiller med andre ord hovedrollen i teorien, med der er dog en række elementer, hvor balancen, jf. den formueorienterede teori, er ufuldkommen (Elling, Jens O. 2001, 111):

- *"Usynlige" aktiver og forpligtelser*
- *Købte vs. Internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver*
- *Regnskabstekniske aktiver og forpligtelser*
- *Historisk kostpris som måleattribut*

Idealsituationen vil derfor kræve, at der eksisterer et aktivt, komplet og velfungerende marked for alle aktiver og forpligtelser, hvormed markedsværdien kan erstatte kapitalværdien og dermed eliminere de regnskabsmæssige skøn der foretages.

På denne måde vil alle poster kunne indregnes pålideligt, og eventuelle regnskabsmæssige fejlskøn fra ledelsens side vil kunne begrænses.

Under inperfekte, inkomplette og deaktive markedsforhold er ulempen ved at anvende kapitalværdien, dagsværdier og andre tilnærmede værdier, at der oftest må foretages subjektive vurderinger, kombineret med skøn, for at komme frem til en given værdi, og at forskellige brugere og regnskabsudarbejderne kan have vidt forskellige forventninger og præferencer til virksomhedens økonomiske udbytte (Elling, Jens O. 2004, 136-139).

Herved opstår behovet for at vejlede virksomhederne om de metoder, der skal anvendes ved værdiansættelse af de aktiver, hvor regnskabsmæssige skøn må foretages.

Denne vejledning/rådgivning skal sikre, at der skabes kutyme og en ensartethed blandt virksomhederne, således at disse kan sammenlignes. Revisor må derfor i hvert enkelt tilfælde kontrollere, at virksomhederne lever op til (overholder) vejledninger og regler herfor.

Regnskabsbrugerne og deres informationsbehov

Årsrapporten anvendes ikke altid med samme formål, idet den enkelte regnskabsbrugers informationsbehov kan være forskelligt, hvilket gennemgås i det følgende. Jeg vil i forlængelse hermed identificere de væsentligste regnskabsbrugere.

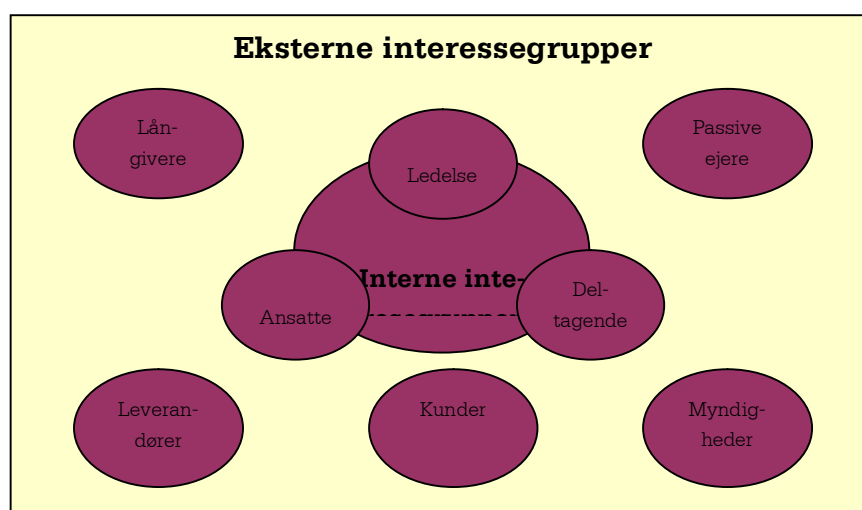
Årsrapportens brugere

Virksomheder lever i et samspil med deres omgivelser, der kan defineres som interessegrupper. Disse interessegrupper er vidt forskellige, hvor samspilsfunktionen og afhængighedsrelationen dækker over mange muligheder og risici for virksomheden.

Interessegruppen kan deles op i primære og sekundære. De primære interessegrupper er nødvendige for en virksomheds fortsatte overlevelse.

De sekundære interessegrupper, såsom fagforeninger, miljøgrupper mv., er i mindre grad afgørende for virksomhedens fortsatte overlevelse og har ikke direkte indflydelse på virksomheden. Vi anser ikke de sekundære interessegrupper som væsentlige regnskabsbrugere i denne opgave.

De primære interessegrupper kan deles op i interne og eksterne interessegrupper, hvilket fremgår af nedenstående figur.

Kilde: Årsrapporten -teori og regulering, Jens O Elling, side 34 samt egen tilvirkning

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Figur 1 viser, at virksomheden er et netværk af "socioøkonomisk sammenhænge mellem interessegrupper, der i fællesskab ejer eller stiller ressourcer til rådighed for virksomheden mod en modydelse"¹. Med andre ord eksisterer der et afhængighedsforhold mellem interessegrupperne og virksomheden. Det fremgår af figuren, at der er såvel interne som eksterne interessegrupper. De interne interessegrupper har i mange situationer mulighed for at få intern information, mens de eksterne interessegrupper primært modtager finansielle informationer gennem årsrapporten.

Såvel de interne som de eksterne interessegrupper stiller forskellige ressourcer til rådighed for virksomheden og har forskellige krav til modydelsen, hvilket fremgår af nedenstående figur.

Interessegruppe	Ressource (primært)	Modydelse (primært)
Deltagende ejere	Egenkapital og arbejdskraft	Udbytte, kursgevinst og løn
Ledelse	Arbejdskraft	Løn
Ansatte	Arbejdskraft	Løn
Långivere	Lån og kreditfaciliteter	Renter og afdrag
Passive ejere	Egenkapital	Udbytte og kursgevinst
Leverandører	Varer (anlægs- og/eller omsætningsaktiver)	Produktionspris + avance
Kunder	Produktionspris + avance	Varer (anlægs- og/eller omsætningsaktiver)
Myndigheder	Infrastruktur, uddannelse mv.	Skatter og afgifter

Kilde: Egen tilvirkning, med inspiration fra Årsrapport -teori og regulering, Jens O. Elling.

Det fremgår af figur 2, at ejere, som stiller (egen)kapital til rådighed for virksomheden, opnår modydelse i form af kursgevinst og udbytte, mens ansatte typisk får løn som modydelse. Et af de væsentligste grundlag for virksomhedens eksistens er kapitalgrundlaget. Kapitalgrundlaget opnås gennem egen- og fremmedkapital. Mens modydelsen på egenkapitalen er kursgevinst og udbytte, vil modydelsen for fremmedkapital være renter og afdrag.

Ledelse, ansatte og leverandører er typisk lettere at erstatte end investorerne og kreditgiverne. Deltagende ejere samt ledelse vil typisk kunne modtage den infor-

¹ Årsrapporten – teori og regulering, Jens O. Elling, side 34.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

mation, de til enhver tid ønsker, via intern rapportering, hvorfor de ikke er så interessante i relation til årsrapportens målgruppe. Leverandører og kunder ønsker normalt at kunne handle med en sund virksomhed, men stiller typisk ikke yderligere krav til informationsniveauet.

Det er derfor vores overbevisning, at de væsentligste eksterne regnskabsbrugere i relation til årsrapportens målgruppe er investorer og kreditgivere. Investorenes og kreditgivernes² primære informationskilde vil under normale omstændigheder være årsrapporten. Derfor er det væsentligt, at den indeholder de nødvendige informationer således, at regnskabsbrugeren kan vurdere virksomheden og dermed også den regnskabsmæssige behandling af indtægter.

En virksomheds fremtid er dermed i høj grad bestemt af interessegruppernes mål- opfyldelse. Såfremt forholdet mellem ressource og modydelse ikke tilfredsstillende den enkelte ressourceejer, kan han vælge at finde andre modtagere af ressourcen. I processen, hvor ressourceejerne skal afgøre, hvor ressourcen skal placeres, er en væsentlig informationskilde årsrapporten.

Formålet med årsrapporten for investorerne og kreditgiverne vil typisk være en vurdering af, hvorvidt de skal indskyde kapital eller trække sig tilbage. Formålet med årsrapporten deles normalt op i tre hovedformål, hvilke vil blive gennemgået i efterfølgende afsnit.

Årsrapportens formål

Der er, som nævnt i foregående afsnit, forskellige regnskabsbrugere. Regnskabsbrugere har ofte forskellige informationsbehov. Informationsbehovene afhænger af, til hvilket formål årsrapporten skal anvendes.

² Banker o.l. vil typisk kunne modtage supplerende interne oplysninger hvis de fremsætter krav herom.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Der er tre hovedformål³:

- Prognoseformål
- Kontrolformål
- Fordelingsformål

Prognose

Virksomheden består kun, hvis der stilles ressourcer til rådighed. For at tiltrække ressourcer skal årsrapporten indeholde informationer, der tilfredsstiller regnskabsbrugernes behov, som hermed bedre kan vurdere virksomhedens økonomiske fremtid. Prognosticeringen er derfor en Ex-ante⁴ betragtning.

Investorerne skal beslutte i, hvilket omfang investeringen skal bibeholdes eller overføres til mere fordelagtige investeringer. Potentielle investorer skal beslutte om, der skal investeres i virksomheden. Kreditgiverne må sikre sig, at virksomheden har mulighed for at betale modydelsen i form af renter samt at virksomheden kan tilbagebetale lånet. Alle vurderinger vil primært ske på baggrund af informationerne i årsrapporten.

Vurderingen baseres blandt andet på virksomhedens forventninger til indtjeningen, fremtidige nettopengestrømme og de virksomhedsspecifikke risici, der er knyttet til forventningerne.

Kontrol

En årsrapport anvendes til kontrol af virksomhedens forvaltning af de ressourcer, som i løbet af den forgangne periode har været stillet til rådighed. Kontrollen, der

³ Årsrapport - teori og regulering, Jens O. Elling, 2004, side 164ff

⁴ Fremadrettet betragtning.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

er en Ex-post⁵ betragtning, kræver derfor tilstrækkelige informationer om udnyttelsen af de anvendte ressourcer.

Kontrollen består blandt andet af en sammenholdelse mellem det prognosticerede og det opnåede resultat, herunder af anvendelse af såvel de økonomiske som de ikke økonomiske ressourcer. Kontrollen skal ende ud med en årsagsforklaring på den forgangne periodes udvikling.

Fordeling

En årsrapport anvendes også til fordeling af de i perioden opnåede resultater. Da interessegrupperne modtager forskellige modbydelser for ressourcerne, som de har stillet til rådighed, har grupperne et væsentligt behov for at få informationer om fordelingen. Denne gruppe består primært af:

- Investorerne
- Ledelsen
- Ansatte

Investorerens interesse i fordelingen ligger i det afkast investeringen giver - både som udbytte og som værdiforøgelse i form af kursgevinster. Ledelsen og ansatte kan have interesse i, hvor meget de eventuelt skal have som følge af overskudsordninger.

Det er vigtigt, at virksomheden holder ovenstående tre hovedformål for øje, når de aflægger årsrapporten. Virksomheden skal være opmærksom på, at de i årsrapporten givne informationer skal danne grundlag for regnskabsbrugerens ressourceallokering, hvilket netop danner grundlaget for virksomhedens eksistens.

⁵ Bagudrettet betragtning.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

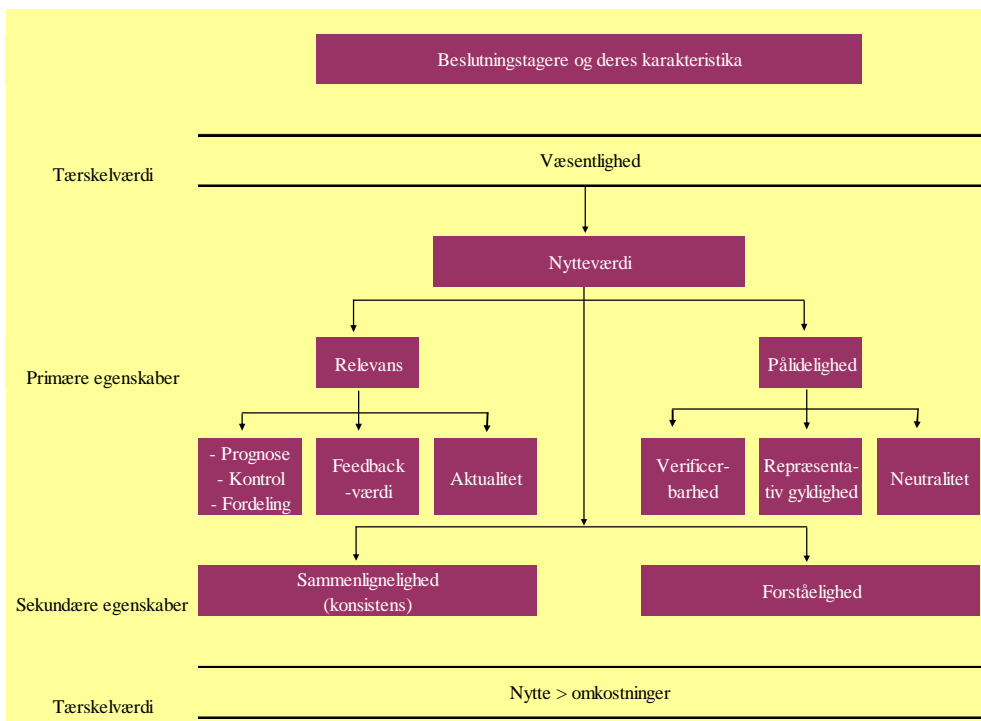
Regnskabsbrugeren må derfor også kunne stille krav til virksomheden om opfyldelse af hovedformålene, samt stille krav til at kvaliteten af informationerne har en nytteværdi for regnskabsbrugeren.

Nytteværdi

Regnskabsbrugeren skal kunne stille kvalitetskrav til de informationer i årsrapporten, som blandt andet gives om internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver. Kvalitetskravene til årsrapporten kan deles ind i forskellige kvalitative egenskaber og herefter opdeles hierarkisk.

De kvalitative egenskaber udtrykker nytteværdien for regnskabsbrugeren af informationerne, der gives i årsrapporten. Summen af alle nytteværdierne giver regnskabsbrugeren en informationsværdi.

Kvaliteten af informationerne kan hierarkisk inddeles på følgende måde:

Kilde: Årsrapport - teori og regulering, Jens O. Elling, 2004, side 169, samt egen tilvirkning

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Det fremgår af figur 3, at forudsætningen for, at regnskabsbrugeren opnår en nytteværdi, er, at informationerne er forståelige. Dette betragtes også som den brugerspecifikke egenskab.

Den brugerspecifikke egenskab fortæller om regnskabsbrugers kvalifikationer, herunder uddannelse og erfaring på modtagelsestidspunktet og forhåndsviden. Kvalifikationerne og forhåndsviden skal bane vejen for, at informationerne er forståelige for regnskabsbrugeren.

Det er derfor vigtigt, at regnskabsbrugeren har et vist grundlæggende kendskab til den regnskabsmæssige behandling af bl.a. indtægter for at kunne anvende og forstå informationerne herom i årsrapporten.

De beslutningsspecifikke egenskaber opgøres på baggrund af informationernes relevans og pålidelighed. Begge egenskaber skal være opfyldt for at give regnskabsbrugeren nytte af informationerne, ligesom informationerne skal være væsentlige.

Relevans

Informationer skal have relevans for regnskabsbrugeren i et sådant omfang, at det vil kunne gøre en forskel i en beslutningssituation. Det antages, at en information er relevant, hvis regnskabsbruger ville have disponeret anderledes, såfremt informationen havde været givet. Relevans defineres i begrebsrammerne til de internationale standarder som: "information der øver indflydelse på brugerens økonomiske beslutninger ved at hjælpe dem med at vurdere tidligere, nuværende eller fremtidige begivenheder, eller ved at bekræfte eller korrigere deres tidligere vurderinger"⁶.

⁶ IAS - Begrebsrammen, artikel 26, IASC

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Relevans inddeles i 3 primære egenskaber:

- Prognose-, kontrol- og fordelingsværdi betyder, at informationerne kan bruges til opfyldelse af årsrapportens formål.
- Feedback værdi betyder, at brugeren ved hjælp af informationer kan følge op på tidligere prognoser og dermed danne et grundlag for en ny prognose.
- Aktualitet betyder, at informationerne skal være aktuelle. Uaktuelle informationer er normalt ubrugelige.

og en sekundær egenskab:

- Sammenlignelighed.

Der er vigtigt for regnskabsbrugeren, at der er sammenlignelighed⁷ mellem sammenlignelige poster i årsrapporten år efter år, ligesom det er vigtigt, at der er sammenlignelighed mellem virksomhederne. Såfremt der ikke er sammenlignelighed bliver det vanskeligt at følge en virksomheds udvikling i relation til såvel prognose- som feedbackværdi. Dermed vil regnskabsbrugeren få et forkert grundlag til at vurdere virksomheden.

For immaterielle anlægsaktivers vedkommende (indtægter/positive pengestrømme herfra) kunne eksempelvis information om ordrebeholdning have prognoseværdi, mens information om årets realiserede omsætning i forhold til tidligere udmeldte forventninger til omsætningen kunne have en feedback- og kontrolværdi. Information til vurdering af opfyldelsen af fordelingsopgaven kunne eksempelvis være oplysning om, hvor stor en andel af periodens resultat, der udloddes som udbytte. Information om eksempelvis valg af metode til opgørelse af færdiggørelsesgraden for længerevarende tjenesteydelser på statusdagen samt de risici, som er forbundet hermed, ville give den fornødne aktualitet.

Pålidelighed

Informationer skal fremstå som pålidelige for regnskabsbrugeren således, at regnskabsbrugeren kan have tiltro til, at informationerne i det væsentligste er korrekte. Årsrapporten må således ikke indeholde urealistiske eller usandsynlige forhold, der kan forvride regnskabsbrugeren indtryk. Pålidelighed defineres i begrebsrammerne til de internationale standarder som: "information der er fri for væsentlige fejl og tendentiøse påvirkninger, og når brugere kan stole på, at den på troværdig vis indeholder det, den enten angiver at indeholde eller med rimelighed kan forventes at indeholde"⁸.

Pålidelighed inddeles i tre primære egenskaber:

- Verificerbarhed betyder, at informationerne skal kunne efterprøves, for eksempel som led i en revisionshandling og skal kunne måles objektivt. Likvide midler kan måles og efterprøves med stor objektivitet, hvorimod objektiviteten vil være langt mindre, når der tales om individuelle vurderinger, som en vurdering af nedskrivningen for ukurans på et varelager.
- Troværdig repræsentation (validitet) betyder, at informationerne skal afspejle den realitet, der ligger bagved, hvilket betyder, at der skal fokuseres på informationernes indhold frem for formalia.
- Neutralitet betyder, at informationerne i årsrapporten skal være neutrale, hvilket vil sige, at informationerne ikke påvirker regnskabsbrugeren i en særlig retning.

og en sekundær egenskab:

- Forståelighed betyder, at informationerne i årsrapporten skal være til nytte for nogen.

⁸ IAS. Begrebsrammen, artikel 31, IASC

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Regnskabspraksis i Danmark har historisk været stærkt præget af forsigtighedsdelen i pålideligheden. Dette har til tider været på bekostning af neutralitetsprincippet, hvorfor mange regnskabsbrugere undertiden har modtaget årsrapporter, som "skulle reguleres for skjulte værdier" for bedre at kunne vurdere virksomhedens reelle værdi.

I forhold til internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver vil eksempelvis information om valg af indregningskriterier og målemetoder give en mere troværdig repræsentation. Informationer om aktiverede projekter (typisk udvikling) vil give en god verificerbarhed af den foretagne måling. Aktivets kan bestå af en række komplicerede sammensætninger, hvorfor informationer ikke må påvirke regnskabsbrugeren i en særlig retning (neutralitet).

Væsentlighed

Når en information er vurderet som værende både relevant og pålidelig, er væsentlighed den sidste egenskab, som informationen skal besidde. En væsentlig information er en information, som påvirker regnskabsbrugerens beslutning. Væsentligheden vil afvige fra regnskabsbruger til regnskabsbruger. En information vurderet som uvæsentlig af en regnskabsbruger kan være væsentlig for en anden.

Væsentlighed er svær at konkretisere, men kan til dels operationaliseres ved at fastlægge nogle kriterier for, hvad regnskabsbrugeren anser som uvæsentligt. Kriterierne fastlægges som grænseniveauer, hvor regnskabsbrugeren vurderer, at informationen ikke vil påvirke hans beslutning. Eksempler herpå kunne være:

- Beløbsmæssig grænser.
- Grænser for ændringer i udviklingstendenser og trends.

Ved overskridelse af grænserne vurderes informationen som væsentlig og bør derfor fremgå af årsrapporten.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Det fremgår af ovenstående, at regnskabsbrugeren skal kræve og må forvente anvendelig information om indtægter i årsrapporten med en høj grad af pålidelighed og relevans.

Årsregnskabsloven – national regnskabsmæssig behandling af immaterielle anlægsaktiver

I det efterfølgende afsnit vil den regnskabsmæssige behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver i henhold til Årsregnskabsloven af 7. juni 2001 blive beskrevet.

Afsnittet vil i nogen omfang tage udgangspunkt i immaterielle anlægsaktiver (udviklingsomkostninger mv.) generelt, idet Årsregnskabsloven ikke altid er fyldestgørende i forhold til opgavens specifikke emne.

Årsregnskabsloven erstattede den tidligere Årsregnskabslov af 10. juni 1981, der var baseret på den præstationsorienterede regnskabsteori, beskrevet på side 20.

Nu indeholder Årsregnskabsloven af 7. juni 2001 en begrebsramme og er præget af den formueorienterede regnskabsteori, beskrevet på side 22. Den tidligere Årsregnskabslov anvendte begreber som kostpris, anskaffelsespris mv. Disse begreber er i den nuværende Årsregnskabslov erstattet af begreber som dagsværdi, amortiseret kostpris mv. Endvidere er det tidligere overordnede forsigtighedsprincip erstattet af et neutralitetsprincip.

Regnskabsklasser

Årsregnskabsloven af 7. juni 2001 er det eneste danske lovgrundlag for udarbejdelse af årsrapporter. Årsregnskabsloven er en rammelov, som udfyldes med regnskabsvejledninger, og loven er gældende for alle virksomheder i Danmark.

Loven er udarbejdet således, at samtlige danske virksomheder bliver inddelt "i klasser" alt efter omsætning, balancesum og antal medarbejdere. De lovregulerede

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

regnskabsregler bliver herefter mere specifikke og detaljerede efterhånden som klasserne ændres.

Regnskabsklassernes grænser er senest ændret ved lovændring vedtaget 3. juni 2008 – med virkning fra 1. september 2008. Baseret på ændringer i 4. og 7. direktiv om hhv. Års- og koncernregnskabsloven.

Regnskabsklasserne illustreret i skematisk form.

Regnskabsklasse	Virksomhedstyper	Balancesum	Størrelsesgrænser	
			Nettoomsætning	Antal ansatte
A	Andelsselskaber mv. med begrænset ansvar.	0 – 7 mio. kr.	0 – 14 mio. kr.	0 – 20
B	Små virksomheder.	0 – 36 mio. kr.	0 – 72 mio. kr.	0 – 50
C (mellem)	Mellemstore virksomheder.	29 – 143 mio. kr.	72 – 286 mio. kr.	50 – 250
C (stor)	Store virksomheder.	Over 143 mio. kr.	Over 286 mio. kr.	Over 250
D	Børsnoterede virksomheder og statslige aktieselskaber.	Alle uanset størrelse		

Kilde: Indsigt i årsregnskabsloven 3. udgave 2008/089, KPMG samt egen tilvirkning

I relation til internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver findes der ingen paragraffer i Årsregnskabsloven, der direkte regulerer posten. Loven indeholder paragraffer omhandlende beslægtede aktiver.

Dog gælder alle de øvrige krav fra begrebsrammen i §§ 11-16.

De relevante paragraffer er ikke særlig detaljerede eller omfangsrige, og dermed bliver den regnskabsmæssige regulering af immaterielle anlægsaktiver noget uklar. Som Årsregnskabsloven anfører i § 136, er det pålagt Erhvervs- & Selskabsstyrelsen at udarbejde standarder som supplerer de retningslinjer, der er angivet i ÅRL.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

På nuværende tidspunkt udgør suppleringen af RVL 7 "Forskning og udvikling" fra 1991. Da vejledningen er fra før indførelsen af den nye ÅRL, er der på flere punkter uoverensstemmelser. Disse er søgt afhjulpet med en udtalelse (udarbejdet af FSR) fra 2003 omkring RVL 7 i forhold til ÅRL. Denne udtalelse har til formål at sikre, at regnskabsafslægger ikke kommer i karambolage med ÅRL og RVL 7 vedr. udviklingsomkostninger.

Begrebsrammen

Den regnskabsmæssige behandling af immaterielle anlægsaktiver (internt oparbejdede/udvikling mv.) i årsrapporten er omfattet af Årsregnskabslovens begrebsramme. Begrebsrammens relevans bliver udtrykt i de tilfælde, hvor Årsregnskabsloven ikke har nogle specifikke og tilstrækkelige bestemmelser omkring immaterielle anlægsaktiver. Konstateres der praktiske problemstillinger, som ikke løses af Årsregnskabslovens bestemmelser, skal disse problemstillinger løses i overensstemmelse med begrebsrammen.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Begrebsrammens opbygning består af 5 niveauer, hvor hvert niveau er udledt af niveauet ovenover. Et såkaldt deduktivt system.

Niveau 1: Begrebsrammens målformulering	
a) Brugere og deres informationsbehov	
b) Begrebsrammens valg af brugergruppe og informationsbehov	
Niveau 2: Kvalitative egenskaber	↓
a) Primære: Relevans og pålidelighed	
b) Sekundære: Sammenlignelighed	
Niveau 3: Definitioner på elementer	↓
a) Aktiver, forpligtelser og egenkapital	
b) Indtægter og gevinster	
c) Omkostninger og tab	
d) Andre elementer	
Niveau 4: Indregning og måling	↓
a) Indregningskriterier	
b) Målattributter (kriterier)	
Niveau 5: Klassefikation	↓
a) Resultatopgørelse	
b) Balance	
c) Pengestrømsopgørelse	
Grundbegreber - nuværende praksis	↓
a) Postulater om omgivelser	
b) Implementeringsprincipper og - begrænsninger	

Kilde: Årsregnskabsteori i analytisk perspektiv, Elling, Jens O., side 139.

Det afgørende for begrebsrammen er regnskabsbrugerens informationsbehov, som skal opfylde prognose-, forvaltningskontrol- og fordelingsopgaven. Årsrapporten skal have en positiv informationsværdi for regnskabsbrugerens.

Ifølge Årsregnskabslovens § 11 (Generalklausul) skal årsrapporten give et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver og finansielle stilling. Såfremt dette ikke er muligt, skal der jf. § 11, stk. 2, gives supplerende oplysninger. Er de supplerende oplysninger ikke tilstrækkelig for at opnå et retvisende billede, skal Årsregnskabslovens bestemmelser afviges således, der opnås et retvisende billede, jf. § 11, stk. 3.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Den danske årsregnskabslov har således indarbejdet det internationalt kendte "true and fair override" (ÅRL § 11, stk. 3). Dette skyldes, at lovgiver ikke kan udstede regler om alle de tænkelige situationer, virksomheder kan stå i, når der skal aflægges årsrapport.

Generalklausulens formulering "et retvisende billede" indikerer, at der kan findes flere retvisende billeder, og lovgiver har således overladt det til regnskabsudarbejder, at definere et retvisende billede for den aktuelle virksomhed. Et retvisende billede bliver således et dynamisk begreb, som hele tiden udvikler sig i takt med virksomhedernes og revisorernes udvikling.

Årsrapporten skal udarbejdes, således den støtter regnskabsbrugerne i de økonomiske beslutninger, som de skal foretage. De afgivne oplysninger skal endvidere være pålidelige og relevante, jf. ÅRL § 12.

Når årsrapporten er udarbejdet efter Årsregnskabsloven forudsættes det, at denne er udarbejdet efter følgende grundlæggende forudsætninger, jf. ÅRL § 13:

- Klarhed – Udarbejdelsen af årsrapporten skal foretages på en klar og overskuelig måde
- Substans – Reelle forhold skal udtrykkes frem for formaliteter uden reelt indhold
- Væsentlighed – Samtlige relevante forhold, der er væsentlig for forståelsen af årsrapporten, skal indarbejdes
- Going concern – Virksomhedens drift forventes at fortsætte mindst 12 måneder
- Neutralitet – Alle værdiændringer skal vises, uanset indvirkningen på årsrapporten

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

- Periodisering – Alle transaktioner mv. skal indregnes, når de indtræffer, uanset betalingstidspunkt
- Konsistens – Indregningsmetoder og målegrundlag skal anvendes ensartet
- Bruttoværdi – Alle transaktioner mv. skal indregnes hver for sig, og modregning er ikke tilladt
- Formel kontinuitet – Primobalancen for regnskabsåret skal svare til ultimo-balancen for regnskabsåret før.

Udover formel kontinuitet arbejdes der også med reel kontinuitet. Dette betyder, at regnskabsår, opstilling og klassifikation mv. ikke må ændres fra år til år. Såfremt disse ting ændres hvert år, har regnskabsbrugeren ingen mulighed for at sammenligne årsrapporterne for de forskellige regnskabsår.

§ 14 omhandler de supplerende beretninger. Disse skal også give et retvisende billede og overholde kvalitetskravene i § 12, stk. 3.

Regnskabsårets længde er reguleret i § 15 og skal som hovedregel være 12 måneder, men kan dog i særlige tilfælde være både kortere og længere.

Årsrapporter skal som hovedregel aflægges i danske kroner eller euro, jf. § 16. Der er dog åbnet mulighed for, at aflæggelsen kan foretages i anden relevant valuta.

Definition på aktiv/anlægsaktiv

Årsregnskabsloven af 2001 er forholdsvis kortfattet, hvad angår definitioner, indregning og måling af immaterielle anlægsaktiver. Loven bygger på IAS 38 (1998), hvorfor der undertiden også er visse ligheder. Den danske 2001-lov tillader dog ikke, i modsætning til IAS 38, at immaterielle anlægsaktiver måles efter dagsværdimetoden. Redegørelsen i dette afsnit vil tage sit afsæt i Årsregnskabsloven af 2001 samt Regnskabsvejledning 7 om forskning og udvikling, og udtalelsen fra regn-

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

skabsteknisk udvalg under FSR fra 2003. Hvor loven støtter sig til IAS 38 "Intangible Assets", er denne inddraget.

Da årsregnskabsloven ikke har en definition på immaterielle anlægsaktiver skal denne i stedet skal således udledes af ÅRL's definition af aktiver og anlægsaktiver suppleret med definitionen fra IAS 38.

Ved indførelse af begrebsrammens niveau 3 i 2001-loven (se evt. figur side 41) er de enkelte regnskabelementer i årsrapporten blevet klarere og mere konsistente, samtidig er definitionerne også i højere grad rettet mod balancens elementer. (Formueorienteret synsvinkel).

ÅRL definerer et aktiv som:

"Ressourcer, som er under virksomhedens kontrol som et resultat af tidligere begivenheder og hvorfra fremtidige økonomiske fordele forventes at tilflyde virksomheden." (ÅRL, bilag 1, pkt. C-1)

Som det fremgår af ovenstående definition, er dette ikke entydigt nok, men kan tolkes og diskuteres i en uendelighed. Dette kan i sig selv være problematisk, såfremt virksomhederne udelukkende tager udgangspunkt i denne definition, når det skal vurderes, hvorvidt et internt oparbejdet immaterielt anlægsaktiv skal indregnes eller ej.

Til supplerung af den brede aktiv-definition indeholder ÅRL yderligere en definition på et anlægsaktiv.

ÅRL definerer et anlægsaktiv som:

"Aktiver, der er bestemt til vedvarende eje eller brug for virksomheden"
(ÅRL, bilag 1, pkt. C-2)

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Såfremt virksomheden har til hensigt at beholde aktivet til vedvarende eje eller brug, klassificeres aktivet som et anlægsaktiv. Definitionen omkring ejerskab skal dog ses i lyset af ovenstående definition på et aktiv, hvor det er tilstrækkeligt, at virksomheden har kontrol over aktivet. Virksomheden skal blot have til hensigt at eje/bruge aktivet i længere tid. Modsætningsvis et omsætningsaktiv, som virksomheden har til formål at "omsætte" (sælge).

Definition på immaterielle anlægsaktiver

Sondringen mellem materielle anlægsaktiver og immaterielle anlægsaktiver, som begge er underlagt foranstående definitioner på hhv. aktiv og anlægsaktiv, berører den fysiske substans af aktivet.

Immaterielle anlægsaktiver er typisk uden fysisk substans, dvs. at disse typisk opstår som følge af afholdte udgifter til serviceydelser eller oparbejdelse af viden inden for virksomheden.

Det bør dog understreges, at visse immaterielle anlægsaktiver godt kan have et fysisk tilsnit, f.eks. software (cd/dvd) osv.

Det fremgår endvidere af IAS 38, at aktivet skal være ikke-monetært samt identificerbart.

Eksempler på immaterielle anlægsaktiver:

- Goodwill
- Varemærker
- Patenter, ophavsrettigheder, licenser, koncessioner
- Kvoter
- Software

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

- Forsknings- og udviklingsprojekter
- Lister og kartoteker (f.eks. kunder)

Kilde: Indsigt i årsregnskabsloven 3. udgave 2008/089, KPMG

Ikke-monetære aktiver er generelt langt vanskeligere at værdiansætte/måle end monetære, dette faktum går sig selvfølgelig også gældende for immaterielle anlægsaktiver.

Det, at aktivet skal være identificerbart, kan her tolkes som en stramning i forhold til den almindelige aktiv-definition. Separate aktiver kan altid identificeres, men ikke alle aktiver er separerbare.

Erhvervede immaterielle anlægsaktiver henhører til den kategori af separerbare aktiver, idet de typisk ved erhvervelse er opdelt. Vanskeligere er det derimod med de internt oparbejdede, f.eks. et udviklingsprojekt eller internt oparbejdet goodwill. Det er i denne sammenhæng vigtigt at bemærke, at der lægges op til, at de immaterielle anlægsaktiver vurderes/måles hver for sig i det omfang, det er muligt.

Internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Da dette speciale primært omhandler internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, vil fokus i den videre beskrivelse være på forskning og udvikling samt i mindre omfang patenter, ophavsrettigheder samt varemærker.

Forskning

Der er som tidligere omtalt ikke nogen egentlig definition af udviklingsomkostninger i Årsregnskabsloven. Der er dog i lovbemærkningerne til ÅRL § 83 anført, at der er forskel på forsknings- og udviklingsarbejder, idet forskningsarbejder består af grundlæggende undersøgelser (Grundforskning) med det formål at opnå ny vi-

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

denskabelig eller teknisk viden og indsigt. Det kan derfor dels diskuteres, om ressourcen er under virksomhedens kontrol, men i særdeleshed også om fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde pågældende virksomhed. Forskning er dermed (i hovedreglen) ikke et aktiv – immaterielt aktiv, hvorfor alle udgifter skal føres i resultatopgørelsen.

Forskning defineres som:

"Forskning omfatter grundlæggende undersøgelser iværksat af en virksomhed for at opnå ny videnskabelig eller teknisk viden og indsigt" (RVL 7, afsnit 5)

RVL 7 indeholder endvidere i afsnit 8 og 10 eksempler på forskning:

- Laboratorieforskning med det formål at opnå ny viden
- Udførelse af forsøg med henblik på at finde mulige nye produkter eller processer, herunder test af potentielle emners brugbarhed.
- Formulering af koncept for mulige produkter eller processer samt grundlæggende design til disse
- Undersøgelse af muligheder for anvendelse af forskningsresultater

Udvikling

Udviklingsarbejder derimod er udvikling af produkter eller processer, som ligger umiddelbart før en påbegyndelse af egentlig erhvervmæssig aktivitet/udnyttelse, f.eks. udvikling af EDB-software. Der indregnes dog kun i de tilfælde, hvor indregningskriterierne er opfyldt (se efterstående afsnit om indregning og måling).

Den aldrende RVL 7, afsnit 5 og 6 indeholder definitioner på forskning og udvikling. Disse definitioner er næsten identiske med lovbemærkningerne til ÅRL § 83.

Udvikling defineres som:

”Udvikling omfatter anvendelse af forskningsresultater eller anden viden til fremstilling af nye eller væsentligt forbedrede produkter eller processer forud for påbegyndelse af en erhvervmæssig udnyttelse” (RVL 7, afsnit 6)

RVL 7 indeholder ligeledes i afsnit 8 og 10 eksempler på udvikling.

- Udvikling af nye produkter
- Konstruktion af prototyper på nye maskiner
- Udvikling og testkørsel af nye produktionssystemer
- Udvikling og design af prototyper på værktøjer, der involverer ny teknologi

Ovenstående sondring skal vise sig at være afgørende, som det vil blive beskrevet i efterstående afsnit. Her vil det fremgå, at forskning og udvikling behandles vidt forskelligt i relation til indregning som internt oparbejdet immaterielt aktiv vs. udgift i resultatopgørelsen.

Indregning

Indregning - genrelt

Årsregnskabslovens generelle bestemmelser om indregning og måling (ÅRL § 20 samt 33-39) findes under de enkelte regnskabsklasser og for at opnå et fuldstændigt billede over, hvilke krav der stilles til indregning og måling, er det således nødvendigt at læse bestemmelserne igennem for alle regnskabsklasserne.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Fælles for samtlige regnskabsklasser er dog, at kriterierne ifølge begrebsrammens niveau 4-måling skal være opfyldt, før der kan ske indregning. Det drejer sig om følgende:

- Definition
- Målelighed
- Relevans
- Pålidelighed

Dette betyder for det første, at definitionen på det regnskabsэлеment, der er tale om, skal være opfyldt – (læs: alle komponenter skal være til stede). Herudover skal der være tale om et regnskabsэлеment, der er måleligt, hvilket indebærer, at der for regnskabsэлеmentet skal være en relevant måleattribut. Det er et generelt krav, at al indregning og måling skal foregå systematisk og konsekvent.

Samlet set skal alle fire kriterier være opfyldt, for at der kan blive tale om indregning. For rigtig mange immaterielle anlægsaktiver opstår problemerne allerede i relation til kriteriet "*Definition*". Dette skyldes, at usikkerheden i forbindelse med de immaterielle anlægsaktiver ofte er store, hvorfor det ofte er svært at identificere "*Sandsynlige fremtidige økonomiske fordele*" (ÅRL § 33).

De immaterielle anlægsaktiver, der kan leve op til definitionen på aktiver, forhindrer kravet om "*Pålidelighed*" i stedet oftest indregningen. Dette skyldes, at der i "*Pålidelighed*" gemmer sig det paradoks, at verificerbarhed konflikter med den troværdige repræsentation.

Virksomhederne må jo ikke indregne aktiver eller forpligtelser, med mindre det er sandsynligt, at der vil til- eller fragå virksomheden økonomiske fordele, og kun hvis værdien kan måles pålideligt.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Foranstående diskussion stiller spørgsmålstejn ved, hvorvidt kriterierne er opfyldt, således at de immaterielle anlægsaktiver kan indregnes i balancen. Dette bringer naturligt en anden sontring til diskussion – skal der indregnes i balancen eller skal udgifterne i stedet omkostningsføres. Der kan i denne sammenhæng anføres en række fordele og ulemper for at indregne immaterielle anlægsaktiver i balancen. Således kan manglende indregning af immaterielle anlægsaktiver bl.a. føre til:

- En fejlagtig risikovurdering f.eks. fra långiver
- Fejlagtig kursfastsættelse på aktierne
- En underestimering af virksomhedens fremtidige overlevelsessevne.
- Ledelsens fokus flyttes til de materielle anlægsaktiver hvor fokus burde være på de immaterielle anlægsaktiver.
- At regnskabet ikke præcist afspejler virksomhedens strategi, og om strategien nås.
- Asymmetri mellem egne oparbejdede og købte immaterielle anlægsaktiver, hvilket giver problemer i forbindelse med analyse / regnskabssammenligning.

Ovenstående sontringer kan modsætningsvis hævde, at for megen indregning ligeledes er forbundet med stor usikkerhed.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

I nedenstående tabel er indregningskrav mv. for immaterielle anlægsaktiver illustreret skematisk for de enkelte regnskabsklasser.

	Regnskabsklasser			
	Klasse B (Små)	Klasse C (Mellemstore)	Klasse C (Stor)	Klasse D (Børsnoterede /statslige)
Krav om indregning af immaterielle aktiver	Ja	Ja	Ja	Ja
Krav om indregning af udviklingsomkostninger	Nej, dog hvis årsregnskab ikke bliver retvisende	Nej, dog hvis årsregnskab ikke bliver retvisende	Ja	Ja
Krav om indregning af IPO på egenfremstillede anlægsaktiver	Tilvalgs mulighed	Ja	Ja	Ja
Mulighed for opskrivning	Nej	Nej	Nej	Nej
Krav om afskrivning	Ja	Ja	Ja	Ja
Krav om nedskrivning ved værdiforringelse	Ja	Ja	Ja	Ja

Kilde: Indsigt i årsregnskabsloven 3. udgave 2008/09, KPMG, seneste lovregulering samt egen tilvirkning

Indregning – Forskning og udvikling

Den regnskabsmæssige behandling af forskning og udvikling fremgår ikke helt klart af Årsregnskabsloven, i stedet suppleres der med henvisninger til Regnskabsvejledning 7, udtalelse fra FSR januar 2003 om Regnskabsvejledning 7 samt IAS 38 (2004).

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Med henvisning til tidligere beskrivelse kan kun udvikling indregnes i balancen, hvor imod omkostninger til forskning skal indregnes i resultatopgørelsen (omkostningsføres i takt med afholdelse).

Virksomhederne i regnskabsklasse C (stor) og D skal efter ÅRL §83 indregne udviklingsomkostninger, såfremt særlige bestemmelser er opfyldt. Indregning er en tilvalgsmulighed for klasse B og C mellem.

De bestemmelser virksomhederne skal opfylde svarer i det store hele til bestemmelserne i IAS 38. Dette er en række strenge indregningskriterier, der præciserer, hvornår i et udviklingsforløb indregningen må finde sted.

Med andre ord skal de immaterielle anlægsaktiver passere en slags test, hvor virksomheden påviser, at det pågældende aktiv vil generere fremtidige økonomiske fordele.

Af bestemmelserne fremgår, at følgende skal være opfyldt:

- Der skal foreligge en teknisk mulighed for at færdiggøre det immaterielle anlægsaktiv, således at det er til virksomhedens "rådighed".
- Hensigt at færdiggøre aktivet med henblik på at anvende eller sælge det.
- Virksomheden skal besidde evnen til at anvende eller sælge det.
- Hvorledes vil aktivet skabe fremtidige økonomiske fordele, herunder at der findes et marked for de varer eller tjenesteydelser, der fremkommer fra brugen af det immaterielle aktiv eller for aktivet i sig selv, eller hvis det skal anvendes internt, brugbarheden af aktivet.
- Virksomheden besidder tilstrækkelige tekniske, finansielle eller anden ressource til at fuldføre udviklingen af og til at anvende eller sælge det immaterielle anlægsaktiv.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

- Mestre evnen til pålideligt at måle og udskille de omkostninger, der kan henføres til udviklingen af det immaterielle anlægsaktiv.

Dette betyder, at kun i de tilfælde, hvor alle punkterne er opfyldt, må virksomheden indregne udviklingsprojektet. Dette har selvsagt den konsekvens i praksis, at der lægges en stor begrænsning på indregning af udvikling.

Manglende opfyldelse bevirker med andre ord, at alle omkostninger til projektet indregnes i resultatopgørelsen. Dette faktum gør sig ligeledes gældende, hvis forsknings- og udviklingsfasen ikke kan adskilles.

Indregning af udvikling stiller som indregningskriterierne antyder meget store krav til virksomhedernes registreringssystemer. Der skal forud for opstarten af projektet etableres registreringssystemer, forretningsgange mv., der muliggør en pålidelig allokering af omkostninger til projektet.

Virksomheden skal endvidere udarbejde budgetter, fremskrivninger mv. for de fremtidige indtægter, der underbygger målingen af de aktiverede omkostninger.

Virksomhedens procedurer, forretningsgange og registreringssystemer kan omfatte følgende:

- Etablering af grundlag for indregning af udviklingsprojekter samt etablering af pålidelige processer og procedurer til identifikation af, hvilke projekter der kan/skal indregnes som aktiver.
- Systemer til registrering af omkostninger på det enkelte projekt.
- Etablering af pålidelige processer og procedurer, der sikre, at de akkumulerede omkostninger på de enkelte projekter er valide, nøjagtige samt fuldstændige.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

- Den afskrivningsperiode og -metode, der bedst afspejler aktivets brugstid og -mønster, skal fastlægges.
- Retningslinjer og procedurer for vurdering af genindvindingsværdi skal etableres, herunder fastlæggelse af retningslinjer for hvor ofte og hvordan genindvindingsværdien for de igangværende og afsluttede projekter fastlægges.

Indregning – ophavsrettigheder, patenter, varemærker mv.

Rettigheder, der er erhvervet mod vederlag, skal indregnes i balancen. Dette faktum er parallelt til kravet om indregning af goodwill erhvervet mod vederlag.

I modsætning til goodwill kan der indregnes internt oparbejdede rettigheder.

Kravet om pålidelighed tolkes af mange som værende opfyldt, når der er tale om rettigheder, der har opnået en eller anden form for beskyttelse, eller som er anerkendt af andre end virksomheden selv. Dette betyder, at typisk rettigheder, der har opnået eller kan opnå beskyttelse ved en registrering hos Patent- og Varemærkestyrelsen, vil blive indregnet.

Det fremgår endvidere, at kravet i ÅRL §83 om indregning af udviklingsprojekter for virksomheder i klasse C og D også vedrører patenter, koncessioner og andre immaterielle anlægsaktiver, der følger af et udviklingsprojekt.

Måling

Måling beskriver, hvordan man "kvalificerer" de immaterielle anlægsaktiver, der skal indregnes i balancen.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Dette betyder, at man kun vil stå over for overvejelser om måling, såfremt definitionen på immaterielle anlægsaktiver er opfyldt, og kriterierne for indregning er til stede.

Årsregnskabsloven omhandler i §§ 36 – 43 måling på forskellige tidspunkter i aktivets levetid. Disse sondringer mellem førstegangsimpregning og efterfølgende måling vil blive nærmere beskrevet senere i dette speciale.

Dansk regnskabspraksis arbejder med 9 forskellige måleattributter⁹ til kvalificering af aktiverne. Der vil dog kun blive fokuseret på de måleattributter, som er relevante i forhold til internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver.

Måleattributterne kan være direkte eller indirekte, og nutidige eller fremtidige. At en måleattribut er direkte betyder, at den måles på selve aktivet, f.eks. den direkte kostpris eller salgspris. Ved indirekte forstås f.eks., at værdien måles på et marked, hvor tilsvarende aktiver handles. At den er nutidig betyder, at det er dagsprisen, der er tale om, mens en fremtidig måleattribut er baseret på fremtidige forventninger til pris/værdi, f.eks. i forbindelse med kapitalværdiberegning.

Definition på måleattributter

Jf. afgrænsningen i foranstående afsnit vil kun de måleattributter, som er relevante i forhold til immaterielle anlægsaktiver, blive behandlet og beskrevet i efterstående.

Skemaet på næste side viser disse måleattributter og på hvilket tidspunkt i levetiden, de bliver benyttet:

⁹ ÅRL – Bilag 1.D

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Måleattribut	Indregning	Direkte/ Indirekte	Nutidig/ Fremtidig
Kostpris (ÅREL §§ 36-40)	Første indregning	Direkte	Nutidig
Genindvindigsværdi (ÅRL §42)	Efterfølgende indregning	Indirekte	Nutidig/Fremtidig
Kapitalværdi	Efterfølgende indregning	Indirekte	Fremtidig
Salgsværdi	Efterfølgende indregning	Indirekte	Nutidig

Kilde: ÅRL Bilag 1.D – samt egen tilvirkning

Kostpris

Kostpris defineres som¹⁰:

Kostprisen for et aktiv er det beløb, der er ydet som vederlag for aktivet, uanset dette er anskaffet fra ekstern part eller internt fremstillet.

Kostpris omfatter altså det beløb, som er ydet i vederlag for det pågældende immaterielle anlægsaktiv, eller i forbindelse med egen fremstilling de medgåede omkostninger. For beløb betalt i udenlandsk valuta skal der ske kursomregning, jf. ÅRL § 39. Dette betyder, at de enkelte transaktioner omregnes til transaktionsdagens valutakurs.

I forbindelse med erhvervelse af aktiver er det ikke umiddelbart store problemer i at opgøre en kostpris, idet denne typisk vil fremgå af en faktura eller lignende fra en ekstern part. Til den "direkte" kostpris på fakturaen skal desuden medregnes alle omkostninger, der udspringer af anskaffelsen, indtil aktivet er klar til at blive taget i brug. Desuden skal senere omkostninger til forbedring/opgradering/fornyelse af aktivet lægges til den oprindelige anskaffelsessum på tidspunktet for forbedringens udførelse; dette er dog mest aktuelt i forbindelse med materielle anlægsakti-

¹⁰ Kilde: Johansen Runge, Aksel m. fl. : Årsrapporten – kommentarer til årsregnskabsloven.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

ver. For immaterielle anlægsaktivers vedkommende kunne det f.eks. være forlængelse af et patent eller opgradering af eget udviklet software.

Ved egen fremstilling/udvikling er det hovedsageligt de samme regler, der finder anvendelse, som beskrevet i ovenstående.

Dog er det ikke kun de medgåede direkte omkostninger, som skal medregnes til kostprisen, for regnskabsklasse C (stor) & D (tilvalgsmulighed for klasse-B / c 8mellem)) skal også IPO¹¹. Dette betyder i praksis, at den del af de faste omkostninger, som direkte kan henføres til fremstilling af aktivet, skal medregnes, samt en rimelig del af de omkostninger, som kun indirekte kan henføres.

Opfyldelse af dette krav (mulighed for klasse-B) stiller store krav til virksomhedernes registrering af omkostninger. Der kan dog ikke indregnes en højere kostpris, end hvad der ville kunne være opnået ved erhvervelse af et tilsvarende aktiv eksternt. Iflg. ÅRL § 87 skal indregningsmetoder samt målemetoder for IPO'er oplyses.

Relevansen for anvendelse af kostprisen som måleattribut ved første indregning er høj, idet dette er et udtryk for de faktiske omkostninger, der er medgået til fremstilling/udvikling af det immaterielle anlægsaktiv. Samtidig er pålidelighedskriteriets element af verificerbarhed også opfyldt. Dette er i det mindste gældende, hvis virksomheden har styr på registreringen af omkostningerne; yderst relevant i forbindelse med internt oparbejdede aktiver.

Under tiden kan det dog diskuteres, om kostprisen afspejler den egentlige værdi af aktivet; hvis kostprisen ikke afspejler den egentlige værdi, reduceres relevansen, idet prognoseværdi indgår som et element i relevans.

¹¹ Forkortelse af Indirekte Produktions Omkostninger

Genindvindingsværdi

Genindvindingsværdi defineres som¹²:

For et aktiv er genindvindingsværdien den højeste værdi af kapitalværdien og salgsværdien fratrukket forventede omkostninger ved salg

Med andre ord er der tale om den fortjeneste, virksomheden kan forvente at opnå for aktivet enten via salg eller ved salg at udnytte aktivet kommercielt. At aktivet skal optages til den højeste værdi af salgsværdi eller kapitalværdi, er et udtryk for, at det må forventes, at virksomheden disponerer over aktivet i forhold til den højeste værdi. Såfremt virksomheden forventer, at aktivet kan indbringe mere ved at sælge det nu frem for selv at udnytte det, burde det i teorien være udslagsgivende for virksomhedens valg i forbindelse med disponering af aktivet.

Når vi taler immaterielle anlægsaktiver kan der i praksis være andre grunde til at virksomheden ikke udelukkende handler ud fra rent økonomisk logik. Der kan være tale om strategiske årsager til at beholde aktivet, selvom kapitalværdien er langt lavere end salgsværdien.

Genindvindingsværdien er altså et udtryk for enten kapitalværdi eller salgsværdi, hvorfor jeg i de efterstående afsnit vil se nærmere på disse to måleattributter.

Kapitalværdien

Kapitalværdien kan defineres¹³ som:

For et aktiv er kapitalværdien den tilbagediskonterede værdi (nutidsværdien) af de fremtidige nettoindbetalinger, som aktivet på balancedagen forventes at indbringe ved fortsat benyttelse i den nuværende funktion.

¹² Kilde: Johansen Runge, Aksel m. fl. : Årsrapporten – kommentarer til årsregnskabsloven.

¹³ Kilde: Johansen Runge, Aksel m. fl. : Årsrapporten – kommentarer til årsregnskabsloven.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Opgørelsen af kapitalværdien søges i videst muligt omfang baseret på objektive data, men vurderes dog også at have et ikke ubetydeligt subjektivt element. Dette på baggrund af at den fremtidige indtjening er baseret på skøn og fremskrivninger. I visse tilfælde kan man måske basere sine skøn på historiske data fra lignende tilfælde, men det kan være vanskeligt at finde egnede tilfælde – særligt i forbindelse med internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, idet den fremtidige udvikling sjældent vil være sammenfaldende med et fortidigt tilfælde.

Der skal desuden også fastsættes en diskonteringsrente, som også kun kan basere sig på historik og fremtidige forventninger / eksperters fremskrivninger.

Det andet element i definitionen går på vurderingen omkring de forventede fremtidige indtjeninger. Disse skal baseres på, at aktivet fortsat benyttes i den aktuelle funktion. Der må altså ikke inddrages i betragtningerne, at man om f.eks. to år vil ændre anvendelse.

På baggrund af det foranstående må relevansen ved brug af denne måleattribut siges at være ret høj, idet den alligevel (i de fleste tilfælde) giver den bedste værdiansættelse af aktivet, da den tager hensyn til de fremtidige pengestrømme, der vil kunne opnås for aktivet, dog med de "men" at pålideligheden ikke altid er lige høj. Dette begrundes med de mange elementer af subjektive betragtninger, der indgår i beregningen. Disse betyder, at der indgås et kompromis med verificerbarheden – hertil skal dog bemærkes, at troværdig repræsentation dog syntes at være tilstede, såfremt det antages, at kapitalværdien ligger nærmere aktivets reelle værdi.

Salgsværdi

Salgsværdien kan defineres¹⁴ som:

For et aktiv er salgsværdien den pris, aktivet kan sælges til på balancedagen.

Salgsværdien opgøres typisk som den bruttopris virksomheden kan opnå ved salg af aktivet til aktuelle markedspriser. I forbindelse med brug af salgsværdien som måleattribut under genindvindingsværdi, skal der dog fratrækkes transaktionsomkostninger eller med andre ord "forventede omkostninger ved salg". Der er tale om en form for nettosalgsværdi.

For at denne måleattribut kan bruges, skal der findes et velfungerende marked for aktivet. Historien har dog vist, at det ikke i særlig høj grad er gældende for immaterielle anlægsaktiver og internt oparbejdede i særdeleshed, da der sjældent findes et decideret marked for denne type aktiv. For et internt oparbejdet immaterielt aktiv kunne et aktuelt købstilbud evt. anvendes som bedste estimat.

Relevansen af denne måleattribut er altså i høj grad under den forudsætning, at der findes et velfungerende marked, og at aktivet fungerer i en form for "going concern". Hvis dette gør sig gældende, er pålideligheden også høj.

Måling af forskning og udvikling

Som nævnt i afsnittet "Indregning" er det kun udvikling, som i visse tilfælde opfylder kriterierne for indregning. Ved første indregning er dette altid til kostpris, som skal anvendes som måleattribut. I forbindelse med erhvervede udviklingsomkostninger vil dette sige kostprisen, som fremgår af ekstern faktura tillagt eventuelle

¹⁴ Kilde: Johansen Runge, Aksel m. fl. : Årsrapporten – kommentarer til årsregnskabsloven.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

omkostninger, som er foranlediget af købet samt eventuelle finansieringsomkostninger.

For de egen fremstillede (internt oparbejdede) er det de direkte omkostninger i forbindelse med udviklingen samt IPO'er. Regnskabsvejledning 7, afsnit 17, giver nedenstående eksempler på omkostninger, som kan medregnes:

- Gager, løn og andre omkostninger til personale direkte beskæftiget med udviklingsarbejdet
- Omkostninger til materialer og tjenesteydelser mv. Anvendt direkte på udviklingsarbejdet
- En rimelig del af de omkostninger, der kun indirekte kan henføres til udviklingsarbejdet, herunder husleje og afskrivninger.

Måling af ophavsrettigheder, patenter, varemærker mv.

For indregning af denne type immaterielle anlægsaktiver er det de samme kriterier, som gør sig gældende, som nævnt under forskning og udvikling. Ved første indregning anvendes kostprisen plus eventuelle omkostninger i forbindelse med erhvervelsen. For de internt oparbejdede den direkte omkostning medgået til fremstilling tillagt IPO'er.

Det bør dog bemærkes, at kun internt oparbejdede varemærker i forbindelse med udviklingsprojekter kan indregnes.

Opskrivning af immaterielle anlægsaktiver

Opskrivning af aktiver "generelt" er reguleret i ÅRL §41. Dog er der for immaterielle anlægsaktiver et forbud mod opskrivning i ÅRL §41, stk. 1 sidste afsnit "*immate-*

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

rielle anlægsaktiver **kan** ikke opskrives". Forbuddet mod at opskrive immaterielle anlægsaktiver stammer fra EU's 4. direktiv.

Dette vurderer jeg i forhold til den formueorienterede synsvinkel i ÅRL, at være problematisk, at det ikke er tilladt at opskrive immaterielle anlægsaktiver til f.eks. genindvindingsværdi.

Jeg er desuden af den overbevisning, at anvendelse af kostprisen som måleattribut ved første indregning ikke nødvendigvis giver et "retvisende billede" af aktivets værdi. Kostprisen giver, som tidligere beskrevet, et billede af, hvad "fremstillingen" / "fremskaffelsen" har kostet, men ikke den egentlige værdi, som virksomheden forventer at kunne få som indtjening på aktivet fremadrettet. Ud fra en formueorienteret synsvinkel vil det være mere relevant, at gøre den aktuelle værdi af aktivet op til genvindingsværdi – selvfølgelig under forudsætning af at denne kan opgøres på et pålideligt grundlag.

Mit synspunkt udspringer af den kendsgerning, at det, jf. ÅRL § 41, stk. 1, er tilladt at opskrive materielle anlægsaktiver, og at det ligeledes vil være meningsfyldt at anvende disse regler på de immaterielle. En pålidelig opskrivning af immaterielle anlægsaktiver kan opfyldes på samme måde som ved de materielle anlægsaktiver, hvor der gælder en række forudsætninger, som skal være opfyldt. Af disse kan bl.a. fremhæves:

- Kontinuitet i opskrivningerne (ÅRL § 13, stk.2) – tilfældige og principløse opskrivninger forvrider posternes indbyrdes værdier og forringer dermed informationsværdien.
- Skal baseres på systematisk grundlag – hermed menes ensartede indregningsmetoder (begrundes korrekt og fyldestgørende) og målegrundlag inden for samme kategori af aktiver (ÅRL §§ 13, stk. 2 og 55, stk.2)

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

- Beskrivelse af beregningsmetoder (indregningsmetoder og målegrundlag), ÅRL §53.
- Opskrivningsbeløbet skal indgå i årets tilgang på egenkapitalen – fremgår af kommentarerne til ÅRL §56.

At opskrivinger skal føres via egenkapitalen, vurderes som værende fornuftigt (også i forhold til regnskabsbrugeren), idet opskrivning dermed ikke kan bruges som resultatudjævningsinstrument.

Jeg mener derfor på baggrund af ovenstående, at disse umiddelbart kan overføres på de immaterielle anlægsaktiver, uden tilmed at kræve væsentligt flere ressourcer, idet der alligevel skal foretages en vurdering (test) omkring eventuelt nedskrivning af aktiver – mere herom i efterfølgende afsnit.

Det bør i denne forbindelse bemærkes, at IAS 38 giver tilladelse til løbende dagsværdiregulering af immaterielle anlægsaktiver, der handles på et velfungerende aktivt marked med pålidelige dagsværdier.

Nedskrivning af immaterielle anlægsaktiver

Modsætningsvis er det tilladt eller nærmere bestemt pligt til at foretage nedskrivning af immaterielle anlægsaktiver, jf. ÅRL § 42, stk.1 " *Anlægsaktiver, der ikke løbende reguleres til dagsværdi efter §§ 37 eller 38, skal nedskrives til en lavere genvindingsværdi.*"

Nedskrivning er et udtryk for en konkret værdiforringelse i modsætning til afskrivninger, der på systematisk vis fordeler aktivets omkostninger over brugstiden. Dette betyder også at hvis forudsætningerne for en foretaget nedskrivning ikke længe eksisterer skal de/den foretagne nedskrivning tilbageføres. Dette for at modvirke dannelsen af "hemmelige" reserver, jf. ÅRL §52. Dette skal som ændring af øvrige regnskabsmæssige skøn, jf. ÅRL 54, altid beskrives.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Hvis levetiden for de immaterielle anlægsaktiver er fastsat til mere end 20 år¹⁵, skal genindvindingsværdien beregnes mindst én gang årligt, i form af en nedskrivningstest. Såfremt afskrivningshorisonten er maks. 20 år, i overensstemmelse ÅRL § 43 stk. 2, skal der kun foretages nedskrivningstests såfremt der er indikatorer på, at værdien af aktivet er faldende til under kostprisen.

Disse indikatorer man som virksomhed minimum skal være opmærksom på kan f.eks. være¹⁶:

Eksterne indikatorer

- Fald i aktivets markedsværdi
- Væsentlige ændringer i teknologiske, markedsmæssige, økonomiske eller lovmæssige forhold.
- Stigende markedsrente / afkastmål
- Virksomhedens regnskabsmæssige værdi overstiger dens samlede kursværdi

Interne indikatorer

- Ukurans (forældelse) eller fysisk skade på aktivet
- Ændring i anvendelse af aktivet (f.eks. i forbindelse med omstrukturering i virksomheden eller ophør af aktivitet)
- Dokumentation fra den interne rapportering der dokumenterer at aktivets ydeevne eller indtjening bliver lavere end forventet
-

Ligeledes skal forudsætningerne (som anført i afsnittet "*Opskrivning af immaterielle anlægsaktiver*") være opfyldt for at nedskrivningen kan foretages.

¹⁵ ÅRL § 43 stk. 3 fastsætter en overgrænse på 20 år – i særlige tilfælde kan afvigelsesreglen i ÅRL § 11, stk. 3 anvendes – mere herom under afskrivninger på immaterielle anlægsaktiver.

¹⁶ Kilde: Johansen Runge, Aksel m. fl. : Årsrapporten – kommentarer til årsregnskabsloven § 42.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Genindvindingsværdien er, som beskrevet under "*Målattributter*", den højeste af enten kapitalværdien eller salgsværdien, heraf indeholder særligt kapitalværdien en vis subjektivitet. Jeg er dog af den overbevisning, at kan disse to målattributter opgøres pålideligt, giver det i langt de fleste tilfælde en øget informationsværdi for regnskabsbrugeren, frem for kostprisen reduceret med efterfølgende afskrivninger.

Foretagne nedskrivninger og tilbageførsel af disse på immaterielle anlægsaktiver skal indarbejdes i resultatopgørelsen. At hhv. opskrivninger og nedskrivninger ikke er indregnet parallelt i årsrapporten, indikerer et element for fortidens forsigtighedsprincip.

Set ud fra en informationsværdibetragtning, vil jeg vurdere, at resultatføringen af nedskrivningen giver bedre gennemskuelighed end ved egenkapitalposteringen, samt mere retvisende nøgletal for soliditet og egenkapitalforrentning, idet egenkapitalen ikke bliver "kunstigt" nedskrevet.

Afskrivninger på immaterielle anlægsaktiver

Afskrivning af immaterielle anlægsaktiver er reguleret i ÅRL § 43:

Stk. 1 – Kostpris, dagsværdi eller genindvindingsværdi for immaterielle og materielle anlægsaktiver med begrænset brugstid skal formindskes med afskrivninger, der tilsigter en systematisk afskrivning af aktiverne over deres brugstid. Dette gælder dog ikke for aktiver, der løbende reguleres til dagsværdi i medfør af § 38.

Stk. 2 – Afskrivninger skal beregnes under hensyntagen til aktivets forventede restværdi efter afsluttet brugstid, målt til værdien på tidspunktet for brugstidens begyndelse.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Stk. 3 – Uanset stk. 1, må immaterielle anlægsaktiver ikke afskrives over en periode, der overstiger 20 år.

Scrapværdi

Scrapværdien for immaterielle anlægsaktiver antages at være nul efter endt brugstid, medmindre der foreligger et bindende tilsagn fra tredjemand om køb af aktivet ved udløbet af dets økonomiske levetid. Scrapværdien kan desuden fastlæses med referencer til et aktivt marked, der forventes at eksistere på tidspunktet for afhændelsen af aktivet.

Brugstid

Brugstiden fastsættes af virksomhedens ledelse (skøn) på det tidspunkt, hvor det immaterielle anlægsaktiv tages i brug ud fra følgende (IAS 16.43)¹⁷:

- Virksomhedens forventning til udnyttelse af aktivet
- Forældelse
- Begrænsning i aktivets anvendelse f.eks. pga. juridiske- eller øvrige myndighedsforeskrifter
- Erfaringer

Ved gennemgang af punkterne kan det konstateres, at der ligger en række mere eller mindre subjektive betragtninger og vurderinger i fastlæggelse af brugstiden, i særdeleshed når vi taler om internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver.

¹⁷ ¹⁷ Kilde: Johansen Runge, Aksel m. fl. : Årsrapporten – kommentarer til årsregnskabsloven § 43.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Jeg vurderer, at brugstiden for et konkret internt oparbejdet immaterielt anlægsaktiv i praksis kan fastsættes til vidt forskellige brugstider alt afhængig af, hvilke kriterier der lægges til grund, og hvem der foretager vurderingen og hvornår. Dette gør det særdeles vanskeligt for regnskabsbrugeren at vurdere, hvorvidt den valgte afskrivningsperiode repræsenterer den værdiforringelse aktivet faktisk undergår er under- eller overestimeret.

I den forbindelse vil jeg dog (på trods af ovenstående) vurdere, at systematisk afskrivning over resultatopgørelsen har en langt højere verificerbarhed end den årlige nedskrivningstest uden systematisk afskrivning, idet den årlige nedskrivningstest indebærer flere subjektive vurderinger. Omvendt har den årlige nedskrivningstest en væsentlig højere validitet (læs: troværdig repræsentation), idet et aktiveret immaterielt anlægsaktiv her må antages at ligge tættere på kapitalværdien end det aktiverede efter systematiske lineære afskrivninger. Der syntes også i denne sammenhæng at kunne konstateres et trade-off mellem verificerbarhed og troværdig repræsentation.

Afskrivningsperiode

ÅRL § 43, stk. 3 bestemmer, at immaterielle anlægsaktiver ikke kan afskrives over en længere periode end 20 år, og vælger virksomheden en afskrivningsperiode over 5 år, skal denne "oplyses og begrundes konkret og fyldestgørelse" jf. ÅRL § 52 stk. 2b.

En overskridelse af grænsen på 20 år, kan dog i **meget** specielle tilfælde eventuelt begrundes med en opfyldelse af ÅRL § 11 (det retvisende billede). Ifølge § 11, stk. 3, kan bestemmelsen i § 43 fraviges i ganske særlige tilfælde. En sådan fravigelse skal, jf. ÅRL § 11 stk. 3, 2. punktum:

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

..... oplyses i noterne, hvor den skal begrundes konkret og fyldestgørende med oplysning om, hvilken indvirkning, herunder så vidt muligt den beløbsmæssige indvirkning, fravigelsen har på virksomhedens henholdsvis koncernens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultat.

Præsentation og oplysning

Som i foregående afsnit findes de generelle regler for præsentation og oplysning også under bestemmelserne for de enkelte regnskabsklasser.

Anvendt regnskabspraksis

Virksomheden skal dog uanset størrelse, udarbejde en redegørelse for den anvendte regnskabspraksis (ÅRL §53). Redegørelsen skal f.eks. indeholde anvendte indregningskriterier og målegrundlag for aktivet samt metode for afskrivninger, skøn over restværdi samt forventet brugstid.

Endvidere skal der, såfremt det immaterielle anlægsaktiv afskrives over mere end 5 år, begrundes på fornuftig og fyldestgørende måde. Her er det ikke tilstrækkeligt at påberåbe sig **"et bedre retvisende billede"**.

Eksempel (generelt) på anvendt regnskabspraksis for immaterielle anlægsaktiver:

Immaterielle anlægsaktiver

Immaterielle anlægsaktiver måles i balancen til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger eller til genindvindingsværdien, hvor denne er lavere. Genindvindingsværdi er aktivets værdi ved fortsat brug eller ved salg.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Omkostninger til udviklingsprojekter indregnes til kostpris omfattende omkostninger, herunder lønninger og afskrivninger, der direkte eller indirekte kan henføres til udviklingsprojekterne. Udviklingsprojekter indregnes i balancen, hvor projektet tilsligter at udvikle et bestemt produkt eller en bestemt proces, som selskabet har til hensigt at fremstille henholdsvis benytte i produktionen. Øvrige udviklingsomkostninger indregnes i resultatopgørelsen i det år, de afholdes.

Kilde: Beierholm modelregnskab klasse C.

Præsentation i årsrapporten

I forbindelse med den danske implementering af EU's 4. direktiv i Årsregnskabsloven af 1981 blev der indført skemakrav til opstillingen af resultatopgørelsen og balancen. Dette skemakrav gør, at præsentation af immaterielle anlægsaktiver ligger i forholdsvis faste rammer.

Disse rammer ridses op i ÅRL § 88, hvilket betyder, at regnskabsklasse C og D skal vise anlægsnoter for immaterielle anlægsaktiver. Virksomheder tilhørende regnskabsklasse B har ikke længere pligt til at vise noten. Dette som følge af administrative lempelser for små virksomheder, som følge af lovændringen i 2006.

Eksempel på præsentation i årsrapportens balance samt anlægsnote for immaterielle anlægsaktiver udarbejdet efter lovens regnskabskemaer:

Præsentation i balancen:

AKTIVER	31.12.08	31.12.07
Note	t.DKK	t.DKK
Færdiggjorte udviklingsprojekter	Xx	Xx
Erhvervede rettigheder	Xx	Xx
Goodwill	Xx	Xx
Udviklingsprojekter under udførelse og forudbetalinger for immaterielle anlægsaktiver	Xx	Xx

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

10 **Immaterielle anlægsaktiver i alt** **Xx** **Xx**

Kilde: Beierholm modelregnskab for regnskabsklasse C.

Udformning af anlægsnote:

10. Immaterielle anlægsaktiver

Beløb i DKK	Færdig- gjorte udviklings- projekter	Er- hvervede rettig- heder	Good- will	Forudbe- taling og aktiver under udførelse
Kostpris pr. 31.12.07				
Tilgang i året				
Afgang i året				
<hr/>				
Kostpris pr. 31.12.08				
<hr/>				
Af- og nedskrivninger pr. 31.12.08				
Nedskrivninger i året				
Afskrivninger i året				
Tilbageførsel af af- og nedskrivninger vedr. årets afgang				
<hr/>				
Af- og nedskrivninger pr. 31.12.08				
<hr/>				
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12.08				
<hr/>				
Beløb i DKK	Færdig- gjorte udviklings- projekter	Er- hvervede rettig- heder	Good- will	Forudbe- taling og aktiver under udførelse
Salgssum for afhændede aktiver				
Regnskabsmæssig værdi				
<hr/>				
Fortjeneste				
<hr/>				

På baggrund af foranstående opstilling kan det diskuteres, om der reelt er tale om en administrativ lettelse for B-virksomhederne, idet en lignende note under alle omstændigheder skal opstilles i forbindelse med beregning af til/afgang af afskriv-

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

ninger. Det fremgår endvidere, at en manglende note vil være en væsentlig forringelse af informationsværdien for regnskabsbrugeren idet disse giver et godt overblik over f.eks. investeringsniveau.

Supplerende beskrivelse - ledelsesberetning

Udover de indregnede regnskabslementer i balancen og resultatopgørelsen skal der i årsrapporten gives supplerende oplysninger om forhold, som er af betydning for regnskabsbrugers forståelse af regnskabet (ÅRL §11). De supplerende oplysninger gives i noter eller i ledelsesberetningen, og kan være af generel karakter vedrørende de elementer, som er indregnet. De kan dog også omhandle elementer, som i henhold til loven ikke er/eller kan indregnes i balancen eller resultatopgørelsen, men som bidrager til udfyldelse af kravet om et retvisende billede.

Dette kan f.eks. være internt oparbejdet goodwill, særlige medarbejderressourcer m.v. Disse forhold kan beskrives i ledelsesberetningen og dermed give en bedre beskrivelse af virksomheden for regnskabsbrugere.

Årsregnskabsloven (dansk særkrav) stiller krav om en ledelsesberetning for virksomheder omfattet af regnskabsklasse C og D. Regnskaber omfattet af klasse B skal kun udarbejde en ledelsesberetning såfremt der er væsentlige ændringer i selskabets aktiviteter eller øvrige økonomiske forhold, jf. ÅRL §§ 22 og 78)

Oplysningerne vil dog typisk have en mere subjektiv karakter, og det skal derfor bemærkes, at det retvisende billede (ÅRL §12) under alle omstændigheder skal overholdes og opfyldes.

Årsregnskabslovens specifikke krav til ledelsesberetningen fremgår af §§ 99-101.

I ÅRL § 99 stk. fremgår at virksomheden skal beskrive forsknings- og udviklingsomkostninger i eller for virksomheden.

IASB - international regnskabsmæssig behandling af immaterielle anlægsaktiver

International Accounting Standards Board (forkortet IASB) er navnet for den internationale organisation, som udsteder International Financial Reporting Standards (IFRS).

IASB afløste i 2001 International Accounting Standards Committee (IASC), som tidligere stod for udstedelsen af International Accounting Standards (IAS).

Det bør dog bemærkes, at ikke alle IAS standarder er erstattet af IFRS-standarder, men at de med tiden vil blive erstattet af IFRS-standarder (www.iasb.org).

I dag er der ca. 100 lande som tillader eller kræver anvendelse af, eller har udfærdiget en harmoniseringspolitik i forhold til IFRS-standarderne.

I Danmark har FRS (Foreningen af Statsautoriserede Revisorer) været medlem i mange år, og har med de danske regnskabsvejledninger inden for Årsregnskabslovens rammer søgt en harmonisering i forhold til IAS.

FSR udsteder ikke danske regnskabsvejledninger længere, idet IFRS-standarderne har fået en selvstændig betydning for de danske selskaber efter EU-forordningen i 2002 samt efter Årsregnskabsloven i 2001.

I praksis er det oftest vanskeligt at identificere immaterielle anlægsaktiver, da disse i henhold til definitionen i IAS 38 er uden fysisk substans. Udover identificerbarheden opstår også problemstillingen med at få klarlagt, hvilke immaterielle anlægsaktiver der må indregnes. Da dette speciale udelukkende tager sigte mod de internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, er det her hovedfokus vil ligge i forbindelse med indregning og måling. Udgangspunktet vil derfor være IAS 38.

IASB's begrebsramme

Ligesom vores nationale regnskabsregulering "Årsregnskabsloven" har opstillet en begrebsramme som bindeled mellem teori og regulering, har IASB ligeledes beskrevet en begrebsramme, hvor teoriens begreber og principper konkretiseres.

Udover de nedenstående krav er det en grundlæggende forudsætning, at periodiseringsprincippet anvendes og at "going concern"-forudsætninger er opfyldt. IASB's begrebsramme er opdelt i fire niveauer, som vil blive præsenteret i nedenstående afsnit i deres oprindelige niveauopdeling.

Niveau 1: Brugers informationsbehov

Regnskabsbrugere omfatter en række interessenter, hvor bl.a. følgende kan fremhæves: investor, kreditor, ansatte, leverandører, kunder og offentlige myndigheder. Informationsbehovene er vidt forskellige, men det antages, at investorerne har det største informationsbehov.

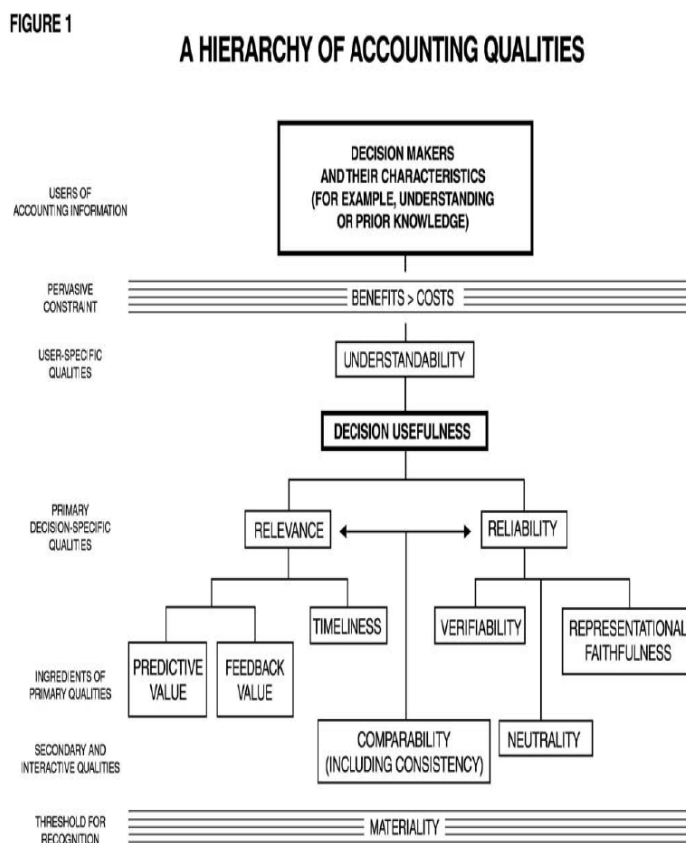
Derfor arbejder IASB primært med at dække dette segments informationsbehov, da man ved at opfylde dette segment formodentligt også får afdækket de øvrige brugeres behov.

Målet med årsregnskabet er derfor formuleret som følgende (Framework 1989, 12):

" The objective of financial statements is to provide information about the financial position, performance and changes in financial position of an enterprise that is useful to a wide range of users in making economic decisions. "

Niveau 2: Kvalitetskrav

Årsregnskabers kvalitative egenskaber kan opstilles hierarkisk, jf. nedenstående model, hvor de centraler begrebers forståelighed, relevans, pålidelighed samt sammenlignelighed er illustreret i en sammenhæng. Modellen er oprindeligt udarbejdet af FASB (udsteder af US-GAPP i USA), men er i lighed med IASB's begrebsramme (adopteret).

Kilde: <http://72.3.243.42/pdf/con2.pdf> (www.fasb.org)

Figurens øverste led "Users of Accounting Informations" - "regnskabets brugere" er behandlet i ovenstående afsnit.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Figurens andet led er cost-benefit betragtningen, som relaterer sig til specificationsgraden, hvor nytteværdien af en given information skal være større end de omkostninger, der er forbundet til at tilvejebringe informationen.

Under udarbejdelse af den nuværende IFRS 3 var det foreslået, at virksomhederne i forbindelse med nedskrivningstest af goodwill skulle nedskrivningsteste samtlige aktiver, herunder immaterielle aktiver, i en CGU. Formålet hermed var, at fordelingen og identificeringen af eventuelle nedskrivningsbehov skulle være mere præcise.

Forslaget blev dog ikke vedtaget, idet man anså, at omkostningsbyrden for virksomhederne ville være for stor, i forhold til den informationsværdi det ville tilføre brugeren.

Såfremt det var blevet vedtaget, var mængden af de regnskabsmæssige skøn, der må foretages, blevet øget betragteligt. Endvidere har flere og flere virksomheder udviklet egne og effektive metoder til at foretage nedskrivningstest og bevist, at det kan lade sig gøre uden de store ressourcer. Det må derfor betragtes som sandsynligt, at et lignende forslag vil blive vedtaget i fremtiden.

Modellens to næste led i figuren "Understandability og Decision usefulness" - "forståelighed og brugbar til beslutninger" opfyldes gennem informationernes relevans og pålidelighed, eftersom brugerne af regnskabet antages at være "fagfolk", som har en vis teoretisk forståelse og indblik i den regnskabstekniske verden.

Relevansen af regnskabsinformationen er knyttet til de beslutninger, som brugeren skal træffe på baggrund af regnskabet, hvorfor prognoseværdien, feedbackværdien og aktualiteten af informationerne har betydning for, hvilke informationer der medtages i regnskabet. (Framework 1989, 26-30).

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Pålidelighedskravet er relateret til, at brugeren skal kunne have tillid til, at de reelle informationer svare til det, der er udtrykt i årsrapporten. Dette begreb er et meget centralt begreb i denne hovedopgave, eftersom der kan være stor usikkerhed forbundet med estimering og værdiansættelse af immaterielle anlægsaktiver. Pålidelighedskravet indeholder desuden nøglebegreberne "troværdighed" og "indhold" frem for formalier, neutralitet, forsigtighed og fuldstændighed (Framework 1989, 31-38).

Det sidste centrale begreb "Comparability" - "sammenlignelighed" vil ofte være indirekte opfyldt gennem punkterne relevans og pålidelighed, men det er vigtigt, at regnskaberne kan sammenlignes fra år til år og på tværs af virksomheder (Framework 39-42).

Niveau 3: Definition på elementer

Af efterstående definitioner fremgår det tydeligt, at der, som i den danske regnskabslovgivning, tages udgangspunkt i den formueorienterede regnskabsteori. Omdrejningspunktet (fokus) er balancen, og resultatopgørelsen er afledt heraf. Dette ses bl.a. ved, at indtægter her opfattes som en forøgelse af økonomiske fordele, hvilket henviser til en forøgelse af aktivmassen eller ved negativ indkomst en reduktion.

Ligeledes er balancens elementer defineret stærkere end resultatopgørelsens elementer. Med andre ord, at resultatopgørelsens elementer ikke direkte giver specifik information om, hvornår og hvordan disse skal indregnes. Her skal balancens elementer først tages i betragtning sammen med en række øvrige kriterier.

Definitionen for resultatopgørelsens elementer stemmer godt overens med den formueorienterede teori, men er næsten "drænet" i forhold til indregningsspørgs-

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

målet, dog er der en række undtagelser, der skal tages i betragtning – herunder periodiseringsspørgsmålet – før indtægten kan betegnes som indtjent.

Balancen

Aktiv: *"an asset is a resource controlled by the enterprise as a result of past events and from which future economic benefits are expected to flow to the enterprise"*
(Framework 1989, 49a)

Forpligtelse: *"A liability is a present obligation of the enterprise arising from past events, the settlement of which is expected to result in an outflow from the enterprise of resources embodying economic benefits."* (Framework 1989, 49b)

Egenkapital: *"Equity is the residual interest in the assets of the enterprise after deducting all its liabilities."* (Framework 1989, 49c)

Resultatopgørelsen

Indtægter: *"Income is increases in economic benefits during the accounting period in the form of inflows or enhancements of assets or decreases of liabilities that result in increases in equity, other than those relating to contributions from equity participants."* (Framework 1989, 70a)

Omkostninger: *" Expenses are decreases in economic benefits during the accounting period in the form of outflows or depletions of assets or incurrences of liabilities that result in decreases in equity, other than those relating to distributions to equity participants."* (Framework 1989, 70b)

Niveau 4: Indregning og måling

Før en regnskabspost kan indregnes i årsregnskabet, skal den som udgangspunkt opfylde definitionen på et af ovenstående elementer. Derudover skal følgende betingelser ligeledes være opfyldt:

- Det skal være sandsynligt ("More likely than not"), at fremtidige økonomiske fordele tilflyder eller fragår virksomheden.
- Posten har en kostpris eller værdi, som skal kunne måles til en pålidelig værdi.

Jeg vil vurdere, at sandsynlighedskriteriet kan anses for opfyldt, når der er mere en 50% sandsynlighed for, at fremtidige fordele vil tilflyde eller fragå virksomheden. Det fremgår derimod ikke specifikt, hvad pålidelig værdi indebærer, udover begrebet "rimeligt skøn".

Markedsværdier er dog prioriteret højt, når der ses på teorien bag begrebsrammen, hvor sådanne værdier samt tilnærmede værdier har fået større betydning i regnskabsreguleringen. Herved indeholder de forskellige standarder informationer om, hvordan disse værdier skal opgøres. Ud fra den betragtning, at værdistigninger løbende skal indregnes, når det ses ud fra den overordnede teori, som begrebsrammen bygger på, og når de bløde definitioner tages i betragtning, er der lagt op til målinger og værdier, som indebærer en lang række skøn over estimerede fremtidige økonomiske fordele.

Hele dette spektrum skal ses i forhold til en afvejning mellem de forskellige krav i begrebsrammen – eks. vedr. pålidelighed, relevans, informationsværdi etc.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Man kan argumentere både for og imod, at IASB her er gået på kompromis med begrebsrammen i forhold til udviklingen mod mere dagsværdibaserede regnskaber.

Indregning og måling

Generelt

For at en virksomhed vil kunne indregne et internt oparbejdet immaterielt anlægsaktiv kræver det, at det opfylder definitionen på et aktiv – som beskrevet i foranstående afsnit.

Definitioner

IAS 38 definerer et aktiv (ressource) således:

- en ressource der kontrolleres af virksomheden som følge af tidligere begivenheder og hvorfra fremtidige økonomiske fordele forventes at tilgå virksomheden. (IAS 38, 8)

IAS 38 definerer et immaterielt anlægsaktiv således:

- et immaterielt aktiv er et identificerbart, ikke-monetært aktiv uden fysisk substans. (IAS 38,8)

Disse brede formuleringer er dog i standarden eksemplificeret/søgt indsnævret via følgende definitioner på hhv. forskning og udvikling¹⁸:

¹⁸ IAS 38,7)

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Forskning: - *grundlæggende og planlagte undersøgelser foretaget for at opnå ny videnskabelig eller teknisk viden og indsigt.*

Udvikling: - *anvendelse af forskningsresultater eller anden viden i en plan eller skitse til fremstilling af nye eller væsentlig forbedrede materialer, anordninger, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser – forud for påbegyndelse af en erhvervmæssig produktion eller brug.*

I IAS 38 eksemplificeres (udledes) i afsnit 9 ovenstående til blandt andet at omfatte følgende:

- Videnskabelig og teknisk viden
- Design af produktionsprocesser
- Licenser
- Vidensbaserede aktiver
- Markedsviden
- Varemærker

Det er dog ikke alle i det ovenstående, som opfylder definitionen på et immaterielt anlægsaktiv, dvs. identificerbarhed, kontrol over en ressource og eksistensen af fremtidige økonomiske fordele. Omkostningerne i forbindelse med den interne oparbejdelse af et immaterielt anlægsaktiv (f.eks udviklingsaktivitet) da føres via resultatopgørelsen i takt med at de afholdes. Det er derfor centralt at undersøge "identifikationselementet" – opfylder det kravene.

Identificerbar

Det er i forbindelse med indregning af et immaterielt anlægsaktiv efter IAS 38 vigtigt at kræve, at aktivet er identificerbart, for at kunne skelne det fra goodwill.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

IAS 38 (11,12) præciserer ikke direkte begrebet "identificerbarhed", men anfører at det opfylder kriteriet såfremt:

- a) *aktivet kan udskilles, dvs. at det kan udskilles eller adskilles fra virksomheden og sælges, overdrages, gives i licens, udlejes eller udveksles, enten separat eller sammen med en tilknyttet kontrakt, et tilknyttet aktiv eller en tilknyttet forpligtelse, eller*
- b) *hidrører fra kontraktlig eller andre juridiske rettigheder, uanset om disse rettigheder kan overdrages eller udskilles fra virksomheden eller fra andres rettigheder eller forpligtelser.*

IASB anser med denne definition et aktiv for værende identificerbart, såfremt aktivet kan udskilles fra virksomheden. Hvis en udskillelse ikke er mulig (aktivet udgør virksomheden!), skal aktivet bære en kontraktlig eller juridisk rettighed, f.eks. patenteret, ophavsret og lignende.

Kontrol over aktivet

Det skal desuden kunne godtgøres, at virksomheden har kontrol over aktivet, hvilket kan beskrives som virksomhedens ret til at udøve bestemmelse over aktivet og dermed tilegne sig de fremtidige økonomiske fordele og ikke mindre væsentligt begrænse andre virksomheders mulighed for disse.

Denne kontrol kan selvsagt være overordentlig svær at holde i hævd, med mindre man har en juridisk rettighed/beskyttelse.

Såfremt dette ikke er muligt, kan virksomheden begrænse andre adgang til aktivet, f.eks. ved at foretage copyrights, varemærkeregistrering, konkurrenceklausuler for impliserede medarbejdere eller tavshedspligt, f.eks. i forbindelse med udviklingsprojekt.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Fælles for sidstnævnte er, at disse typisk er tidsbegrænset, og virksomheden vil dermed, ude i fremtiden, miste eneråden over aktivet.

Fremtidige økonomiske fordele – sandsynligt og pålideligt

Som tidligere beskrevet skal virksomheden kunne godtgøre, at det immaterielle anlægsaktiv opfylder de "generelle indregningskriterier", jf. definitioner i nærværende speciale.

Det skal altså være overvejende sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde virksomheden. Med andre ord skal virksomheden under fastlæggelse af rimelige forudsætninger estimere en sandsynlighed for, at dette kriterium vil blive opfyldt (IAS 38, 23).

Det bør i denne sammenhæng bemærkes, at fremtidige økonomiske fordele ikke nødvendigvis er de fremtidige indtægter, som aktivet genererer. Det kan også være i form af omkostningsreduktion eller anden synergi, virksomheden har ved brug af aktivet (IAS 38, 17).

Virksomhedens skal udover de nævnte forhold samtidig sikre et pålideligt målegrundlag for indregningen af immaterielle anlægsaktiver, hvor de ved første indregning skal medtages i balancen til kostpris (IAS 38, 24).

IAS 38 er også på dette punkt specifik i det den angiver flere opgørelsesmetoder afhængig af, hvilken måde man har anskaffet aktivet på. De tre mest relevante er:

- Separat anskaffelse – virksomheden tilkøber et aktiv eller en gruppe med fremtidig udnyttelse for øje.
- Erhvervet i forbindelse med virksomhedssammenslutning

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

- Internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Da specialets hovedsigte er regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, er det kun sidstnævnte af de tre former, der vil blive fokuseret på i den videre beskrivelse.

Indregning / måling – internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

ISAB er i IAS 38 meget forbeholdne, når det skal vurderes, om der skal indregnes internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver i balancen eller ej. Dette særligt på baggrund af de problemer, der er forbundet med at identificere, og der foreligger et identificerbart aktiv, som vil være i stand til i fremtiden at generere positive pengestrømme. Desuden ligeledes problematikken omkring opgørelse af en kostpris pålideligt.

Det kan, som tidligere beskrevet, være svært præcist at udskille omkostninger medgået til et internt oparbejdet immaterielt anlægsaktiv, idet der oftest også er omkostninger til vedligehold eller øge virksomhedens interne goodwill eller daglig drift.

Det bør i denne sammenhæng understreges, at IAS 38, ligesom ÅRL, har et generelt indregningsforbud for internt goodwill, varemærker mv. (IAS 38, 48).

Forskning

Ved gennemgang af IAS 38 fremgår det tydeligt, at IASBs holdning er, at det ikke synes praktisk muligt for en virksomhed, at argumentere for at der er tale om et internt oparbejdet immaterielt anlægsaktiv, som tilmed vil kunne generere indtjening. Forskningsfasen er karakteriseret ved, at man i denne fase udfører grundlæggende indhentning af ny viden/indsigt til brug for senere udviklingsprojekter.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

IASB anfører i IAS 38, 54, at ingen aktiver fra forskning og internt projektfase må indregnes i balancen, men skal omkostningsføres i resultatopgørelsen i takt med afholdelse.

IAS 38, 56 indeholder følgende eksempler på aktiviteter, der klassificeres som forskning og dermed ingen indregning = omkostningsføring:

- Aktiviteter som har til formål at indhente ny viden
- Søgen efter og evaluering og endelig udvælgelse af forskningsresultaters anvendelsesmuligheder og anden viden
- Søgen efter alternative materialer, anordninger, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser og
- Udformning, design, evaluering og endelig udvælgelse af mulige alternativer til nye eller forbedrede materialer, anordninger, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser.

Udviklingsprojekter

Udviklingsomkostninger er i forhold til forskning senere i processen, mod at frembringe ny anvendelig viden / teknologi / produkt. I udviklingsfasen anvender virksomheden typisk viden indhentet fra egen (eller andres) forskning. Med andre ord er virksomheden i en fase, hvor det kommercielle element er inden for rækkevidde.

Ifølge IAS 38, 59 omfatter udviklingsaktiviteter eksempelvis følgende:

- Design, opførelse og testning af prototyper og modeller før produktion og anvendelse
- Design af værktøj, opspændingsværktøj, støbeforme og stempler, der indeholder ny teknologi

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

- Design, opførelse og drift af et forsøgsproduktionsanlæg, hvis størrelsesorden ikke er økonomisk rentabelt for erhvervsmæssig produktion, og
- Design, opførelse og testning af et valgt alternativ til nye eller forbedrede materialer, anordninger, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser.

Udover definitionen i IAS 38, 59 på udviklingsaktivitet skal virksomheden forud for indregning opfylde en lang række restriktive krav anført i IAS 38, 57:

- At virksomheden har en teknisk mulighed for at gøre det immaterielle aktivt færdigt, således det kan bruges eller sælges
- At virksomheden har til hensigt at gøre aktivet færdigt for at bruge eller sælge aktivet
- At virksomheden har evnen til at bruge eller sælge aktivet
- Hvordan aktivet vil frembringe sandsynlige fremtidige økonomiske fordele, herunder eksistensen af et marked for de producerede enheder fra det immaterielle anlægsaktiv eller for selve det immaterielle aktiv eller – hvis det bruges internt - nytteværdien af aktivet
- At tilstrækkelige tekniske, økonomiske og andre ressourcer er tilgængelige til at fuldføre udviklingen og til at bruge eller sælge det pågældende immaterielle anlægsaktiv
- At virksomheden har evnen til at måle de omkostninger, der kan henføres til udviklingen af det immaterielle aktivt, pålideligt.

Virksomhederne skal ud fra de oplyste krav vurdere hvorvidt de er i stand til at opfylde kravene for indregning. Det er ikke en "undskyldning" for virksomhederne, hvis en eventuel indregning strander på et manglende system/kontrolmiljø.

IASBs baggrund for de meget restriktive krav til indregning er, at man ville søge at undgå, at virksomhederne pustede deres balancer op med aktiver, hvis fremtid var usikker med hensyn til anvendelse og positive pengestrømme. Den restriktive til-

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

gang har dog også en bagside i forhold til forskningsbaserede virksomheder, hvor IABS først sent i forløbet tillader indregning. Dette betyder, at en stor del af omkostningerne - afholdt før kriterierne er opfyldt - omkostningsføres en gang for alle – og kan dermed ikke senere indregnes (IAS 38, 71).

Kostpris – førstegangsendregning

Er situationen derimod den, at virksomheden overholder de opstillede kriterier, må omkostningerne indregnes til kostpris, jf. IAS 38,24, fra det tidspunkt, hvor dette ligeledes opfylder kravene til aktiv definitionen samt at man er gået fra forskningsfasen over i udviklingsfasen.

Vurderingen af overgangen kan i praksis være uhyre vanskelig og hårfin, idet der er et stort element af subjektivitet i overgangsdefinitionen. Dette stiller derfor store krav til virksomhedens interne systemer for at kunne håndtere projekter (måske endda flere på forskellige niveauer (forskning/udvikling)

IAS 38 definerer i afsnit 66, hvorledes kostprisen fremkommer. Denne betegnes for et internt oparbejdet immaterielt anlægsaktiv som omfattende alle nødvendige omkostninger, der er direkte forbundet med at oprette, fremstille og forbedre aktivet til den af ledelsen planlagte anvendelse.

Eksempler herpå:

- Omkostninger til materialer og tjenesteydelser
- Lønninger (IAS 19 personaleydelse) – direkte forbundet
- Offentlige gebyrer
- Afskrivning på rettigheder tilknyttet aktivet
- Renter og låneomkostninger (defineret i IAL 23)

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Endvidere er der i IAS 38, 67 et supplement til afgrænsning af elementer, der ikke kan henregnes til kostprisen:

- Salgs-, administrations og generelle IPO'er – medmindre der kan godtgøres en direkte henførbarehed
- Tab grundet ineffektivitet, driftstab mv.
- Uddannelse af personale

Udover virksomhedernes nøje styring og allokering af omkostninger er det derudover, jf. IAS 38, 60, pålagt virksomhederne at nedskrivningsteste (jf. IAS 36) udviklingsprojekterne fra opstart til afslutning, mindst en gang årligt. Dette er uanset, om der er indikatorer herfor eller ej.

Kostpris- vs. Omvurderingsmodellen – efterfølgende indregning

Efter første indregning i regnskabet skal aktivet måles løbende, således den regnskabsmæssige værdi hele tiden ligger så tæt på den faktiske værdi som muligt, jf. rygraden i den formueorienterede teori, der jo netop er bygget op omkring balancen, nutidsværdier og dagsværdimålinger.

IAS 38 åbner i afsnit 72 op for to målemetoder til værdiansættelse af de immaterielle anlægsaktiver. Den ene – kostprismodellen – baseret på historiske tal, og omvurderingsmodellen, der baserer sig på dagsværdier. Set med den formueorienterede teori for øje, er kostprismodellen ikke attraktiv, idet den oftest er baseret på forældede tal. Det bør dog bemærkes, at det oftest er denne, der er anvendt, idet det på grund af aktivernes beskaffenhed er svært at finde egnede og troværdige dagsværdier (der er typisk intet aktivt og velfungerende marked). Dette skal ses i lyset af IASBs begrebsramme, der tilsiger, at der skal være pålidelighed til de værdier, der er indregnet i årsregnskabet.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Inden valg af indregningsmodel er det også vigtigt at understrege, at virksomheden *skal* vælge enten kostpris- eller omvurderingsmodellen. Idet det følger af IAS 38,72, at hvis et immaterielt anlægsaktiv regnskabsmæssigt behandles ved brug af omvurderingsmodellen, skal denne anvendes på ALLE andre aktiver i samme kategori og behandles regnskabsmæssigt ens ved anvendelse af samme model, med mindre der ikke foreligger noget aktivt marked for disse aktiver.

Kostprismodellen

Kostprisen defineres i IAS 38, 74 som den indregnede kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger¹⁹ samt eventuelt akkumulerede tab som følge af værdiforringelse. Muligheden for omklassifikation fra aktiv til omkostning foreligger også, hvis en nedskrivningstest ikke kan godtgøre, at en aktivering opretholdes, f.eks. som følge af manglende positive pengestrømme.

Omvurderingsmodellen

Alternativet i IAS 38, 75 efter første indregning er anvendelse af omvurderingsmodellen. Modellen bygger på dagsværdiprincippet, hvor aktivet omvurderes. Aktivets måles til dagsværdien på omvurderingsdagen fratrukket afskrivninger og nedskrivningsbehov (IAS 38,75).

Dagsværdien skal opgøres med henvisning til et aktivt marked. Da vi her ofte vurderer internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, er det usædvanligt, hvis der skulle være et aktivt marked, idet disse aktiver typisk er vidt forskellige og dermed usammenlignelige. Det er altså i praksis yderst sjældent, at omvurderingsmodellen

¹⁹ Afskrivningen fastsættes på baggrund af forventet brugstid . mere herom i afsnittet "Brugstid"

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

finder anvendelse på internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, det må derfor vurderes, at dette er mere teori end praksis.

Dette har ligeledes den konsekvens, at opskrivningsmuligheden (via egenkapitalen) sjældent finder anvendelse, idet den ligeledes er betinget af et aktivt marked, køb/salg af homogene aktiver.

Der er dog eksempler på enkelte licenser/kvoter, der kan henvise til et aktivt marked. Dette er især kendetegnet ved aktiver, der udelukkende handles mellem professionelle, f.eks. fiskekvoter.

Brugstid – ubegrænset eller bestemmelig

Indførelsen af bestemmelig og ubestemmelig brugs-/levetid i IAS 38 danner grundlag for en række usikkerhedsmomenter, der kan medvirke til fejlskøn, når aktivet skal måles.

Det er op til virksomheden at vurdere, hvor lang perioden aktivet kan anvendes /generere positive pengestrømme. Dette betyder, at hvis virksomheden via analyse af alle relevante faktorer finder, at aktivet ikke umiddelbart har nogen begrænsning i frembringelsen af positive pengestrømme, skal virksomheden ikke foretage afskrivninger.

Immaterielle anlægsaktiver med ubestemmelig brugstid er dog, ligesom aktiver med begrænset brugstid, underlagt den årlige (eller når der er indikatorer) test for værdiforringelse, jf. IAS 36. Såfremt virksomheden finder denne værdi lavere end den bogførte værdi, nedskrives aktivet til denne lavere genindvindingsværdi (IAS 38, 107+108).

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

I modsætning til aktiver med ubegrænset brugstid skal aktiver med begrænset brugstid afskrives over brugsperioden. Afskrivningsmetoden (satsen) skal afspejle det brugsmønster, man forventer aktivet vil følge, f.eks. baseret på (IAS 38,90)

- Virksomhedens skøn
- Aktivets typiske livscyklus, offentlige skøn over brugstiden
- Teknisk, teknologisk eller anden forældelse
- Konkurrenters forventede handlinger
- Perioden hvor aktivet er i virksomhedens kontrol (f.eks. patent)
- Hvorvidt pågældende aktiv afhænger af brugstiden på et andet aktiv.

Såfremt brugstiden af en eller anden grund ikke kan estimeres pålideligt, anvendes lineære afskrivninger over et forud fastsat åremål (IAS 38, 97).

Restværdien for et aktiv af denne karakter sættes ved endt brugstid til nul, med mindre der er en forpligtet køber (tredjepart) eller der eksisterer et marked nu og ved udgangen af brugstiden og at restværdien kan opgøres på baggrund af data fra dette marked. (IAS 38,100).

Fælles for aktiverne - uanset brugstid - er, at ændringer i regnskabsmæssig behandling (skøn) behandles i overensstemmelse med IAS 8 *Anvendt regnskabspraksis – ændring i regnskabsmæssige skøn og fejl*.

Ligeledes gælder det, at ethvert immaterielt anlægsaktiv skal fjernes fra balance, når det afhændes eller tages ud af brug, og der ikke forventes fremtidige økonomiske fordele ved det afhændelse.

Gevinster og tab skal opgøres som forskellen i nettoprovenu fra salg/udrangering og aktivets regnskabsmæssige værdi. Reguleringen sker via resultatopgørelsen. Evt. egenkapitalregulering såfremt der på et tidspunkt er opskrevet på aktivet.

Præsentation og oplysning

Årsrapportens generelle formalia er reguleret i IAS 1 / IAS 8 og vil ikke blive behandlet yderligere i dette speciale, men kun på de særlige oplysninger, som IAS 38 foreskriver i forbindelse med præsentation i årsrapporten.

Virksomheden skal give følgende oplysninger for hver gruppe af immaterielle anlægsaktiver opdelt på hhv. internt oparbejdede og eksternt erhvervede (IAS 38,112)

- Begrænset eller ubegrænset levetid, forventet levetid samt anvendte afskrivningsprocenter
- De anvendte afskrivningsmetoder for hvert aktiv med bestemmelig levetid
- Den/de linjer i resultatopgørelsen, som afskrivninger på immaterielle aktiver indgår i
- En anlægsnote, der viser den regnskabsmæssige værdi primo/ultimo regnskabsåret og kursregulering primo, og som forklarer arten af bevægelser i perioden i form af f.eks. til- og afgang og nedskrivninger samt eventuelle opskrivninger.

For aktiver med ubestemmelig levetid skal der gives oplysning om den regnskabsmæssige værdi af aktivet og en beskrivelse af de faktorer, som underbygger, at aktivet rent faktisk har en ubegrænset levetid.

IAS 38 indeholder endvidere særlige oplysningskrav for aktiver, der er erhvervet via offentlige midler samt immaterielle anlægsaktiver, der måles til opskrevne værdier.

Indeholder regnskabet enkelte aktiver i denne kategori, som er væsentlige for regnskabet som helhed, skal dette beskrives, og den regnskabsmæssige værdi og den resterende afskrivningsperiode skal oplyses.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Ydermere skal det også angives, hvis aktivet er stillet som sikkerhed, ligesom de samlede omkostninger, der er indregnet i resultatopgørelsen vedrørende forskning og udvikling, skal oplyses i regnskabet.

Indregning i praksis

I forbindelse med gennemgangen af den regnskabsmæssige behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, har jeg valgt at drage lidt empiri/praksis ind i specialet. Formålet med dette er, på den bedste måde, at illustrere de udfordringer som ikke blot virksomheden men også revisor, og i sidste ende regnskabsbrugeren, står tilbage med.

Der vil ikke være tale om en decideret regnskabsanalyse, men en betragtning af to virksomheder som hver især har udviklingsaktiviteter. Den ene virksomhed Novo Nordisk A/S aflægges regnskab efter IFRS, den anden virksomhed Scanvaegt International A/S (Scanvaegt A/S) aflægges regnskab efter årsregnskabslovens regler for klasse C (stor).

Regnskabsuddragene er hentet fra det offentlige register hos Erhvervs- og selskabsstyrelsen. De anvendte data er dermed ikke klausuleret, idet de er offentligt tilgængelige. Begge regnskaber er for regnskabsåret 2007.

Novo Nordisk A/S

Novo Nordisk A/S er en farmaceutisk virksomhed og en af verdens førende virksomheder inden for insulinområdet. Derudover har Novo Nordisk A/S en førende position inden for blødermedicin, væksthormonbehandling og hormonpræparater.

Inden for disse terapiområder står Novo Nordisk A/S for såvel forskning, udvikling, produktion samt salg i det meste af verden. Den stærke konkurrence og deraf følgende innovationskrav i medicin- og bioteknologibranchen bevirker, at Novo Nordisk A/S konstant udfører selvstændig forskning og produktudvikling for ikke at miste terræn til konkurrenterne.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Det er derfor nærliggende at antage, at en virksomhed af den kaliber, vil kunne håndtere indregning af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, og antageligt i stor målestok, virksomhedens art og omfang taget i betragtning.

Virksomhedens koncernregnskab er aflagt efter IFRS.

Uddrag af balance for Novo Nordisk A/S

Mio. kr.	Note	31. dec 2007	31. dec 2006
Aktiver			
Immaterielle anlægsaktiver	14	671	639
Materielle anlægsaktiver	15	19.605	20.350
Kapitalandele i associerede virksomheder	16	500	788
Udskudte skatteaktiver	23	2.522	1.911
Øvrige finansielle anlægsaktiver	17	131	169
Anlægsaktiver i alt		23.429	23.857

Anlægsnote for Novo Nordisk A/S

14 Immaterielle anlægsaktiver

Mio. kr.	Goodwill	Patenter og licenser mv.	Andre immaterielle aktiver *)	I alt
2007				
Kostpris ved begyndelsen af 2007	82	486	491	1.059
Tilgang i året	52	21	97	170
Tilgang vedrørende tilkøb	–	26	18	44
Afgang i året	(1)	(11)	(41)	(53)
Valutakursreguleringer	–	(2)	7	5
Kostpris ved slutningen af 2007	133	520	572	1.225
Af- og nedskrivninger ved begyndelsen af 2007	65	22	333	420
Afskrivninger i året	–	14	32	46
Nedskrivninger for året **)	–	117	–	117
Tilbageførsel af af- og nedskrivninger vedrørende afgang i året	–	(1)	(37)	(38)
Valutakursreguleringer	–	1	8	9
Af- og nedskrivninger ved slutningen af 2007	65	153	336	554
Regnskabsmæssig værdi ved slutningen af 2007	68	367	236	671
2006				
Kostpris ved begyndelsen af 2006	82	297	470	849
Tilgang i året	–	194	28	222
Afgang i året	–	(2)	(3)	(5)
Valutakursreguleringer	–	(3)	(4)	(7)
Kostpris ved slutningen af 2006	82	486	491	1.059
Af- og nedskrivninger ved begyndelsen af 2006	65	13	286	364
Afskrivninger i året	–	9	54	63
Tilbageførsel af af- og nedskrivninger vedrørende afgang i året	–	–	(3)	(3)
Valutakursreguleringer	–	–	(4)	(4)
Af- og nedskrivninger ved slutningen af 2006	65	22	333	420
Regnskabsmæssig værdi ved slutningen af 2006	17	464	158	639

*) Inkluderer primært internt udviklet software og omkostninger vedrørende større it-projekter.

**) Nedskrivning af 117 mio. kr. i relation til afvikling af AER®.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Det kan bemærkes, at Novo Nordisk A/S (Novo) ikke som forventet (personlig forventning) har en stor repræsentation af immaterielle anlægsaktiver – og internt oparbejdede i særdeleshed. Immaterielle anlægsaktiver på mia.DKK 0,7 ud af en balancesum på mia. DKK 45 er ikke overvældende – for mit vedkommende overraskende lavt.

Ud fra specifikationsgraden kan det ikke vurderes, om virksomheden indregner internt oparbejdede udviklingsomkostninger (efter IFRS). Da der ikke er nogen specifikation af erhvervede og internt oparbejdede, må det forventes at der udelukkende er tale om erhvervede rettigheder og patenter, goodwill samt software som angivet.

Uddrag af anvendt regnskabspraksis for Novo Nordisk A/S

Den minimale indregning forklares på bedste vis under anvendt regnskabspraksis. Tilsyneladende har man i Novo lavet en generel vurdering af alle udviklingsaktiviteter og konkluderet, at de ikke er i stand til at opfylde definitionerne i IAS 38. Vurderingen og konklusionen er dog i fuld overensstemmelse med IASB's tanker bag IAS 38 (restriktive krav – minimal indregning).

Dog burde man for Novos vedkommende være i stand til at nuancere området lidt mere. Som minimum burde man kunne vurdere udviklingsaktiviteter/projekter hver for sig.

Ligeledes er min vurdering, at selvom kravene er restriktive for indregning er der stadig en dør åben for muligheden for at skabe et mere informativt regnskab. Måske endda mere "retvisende".

Novo har ligeledes under anvendt regnskabspraksis en beskrivelse af anvendte regnskabsmæssige skøn og fejl. Her beskriver Novo på bedste måde hvad en nedskrivningstest kan resultere i – kombineret med ledelsens (subjektive) skøn.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Forskning og udvikling

Som følge af en meget lang udviklingsperiode og væsentlige usikkerheder i forbindelse med udvikling af nye produkter, herunder risici vedrørende kliniske forsøg og godkendelse fra myndigheder, vurderes det, at koncernens interne udviklingsomkostninger generelt ikke opfylder kravene til aktivering i IAS 38 'Immaterielle aktiver'. Kriterierne i IAS 38 for teknisk gennemførlighed anses således ikke for at være opfyldt, før der er opnået godkendelse fra myndighedernes side. Samtlige interne forsknings- og udviklingsomkostninger omkostningsføres derfor i resultatopgørelsen, når de afholdes.

For erhvervede igangværende forsknings- og udviklingsprojekter indregnes sandsynligheden i aktivets kostpris, og sandsynlighedskriterierne for indregning anses derfor altid for opfyldt. Da kostprisen for erhvervede igangværende forsknings- og udviklingsprojekter som hovedregel kan måles pålideligt, vil sådanne projekter opfylde kriterierne for aktivering. Se endvidere afsnittet Immaterielle anlægsaktiver om den regnskabsmæssige behandling af immaterielle anlægsaktiver.

Materielle anlægsaktiver anvendt til forskning og udvikling aktiveres og afskrives over deres forventede brugstid.

Øvrige immaterielle anlægsaktiver

Patenter og licenser, som omfatter anskaffede patenter og licenser til igangværende forsknings- og udviklingsprojekter, og andre immaterielle aktiver indregnes til historisk kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger og eventuelle tab ved værdiforringelse.

Interne udviklingssoftwaresomkostninger og hermed forbundne omkostningssoftware i forbindelse med større it-projekter til intern brug aktiveres under Andre immaterielle anlægsaktiver.

Afskrivninger foretages lineært over aktivets forventede brugstid (op til 10 år). For patenter og igangværende forsknings- og udviklingsprojekter påbegyndes afskrivninger, det år, hvor rettighederne genererer et faktisk salg.

Engangsomkostning vedrørende indstilling af udviklingsaktiviteterne for AERx®

Novo Nordisk har udarbejdet en grundig analyse af fremtidsudsigterne for inhalerbar insulin og en evaluering af det medicinske og kommercielle potentiale for AERx® iDMS til dosering af inhalerbar insulin (AERx®).

Denne analyse har resulteret i en engangsomkostning i form af nedskrivning af immaterielle og materielle anlægsaktiver i relation til AERx® systemet samt omkostninger til indstilling af klinisk udvikling i en forventet størrelsesorden af 1.325 mio. kr., som har påvirket resultat af primær drift for 2007 negativt.

Nedskrivningen af materielle og immaterielle anlægsaktiver og hensættelser til tabsgivende kontrakter er baseret på ledelsens skøn efter en gennemgang af kontraktmateriale og projektrelaterede aktiver.

Forpligtelser vedrørende kliniske forsøg består af juridiske og konstruktive forpligtelser, som er vurderet af ledelsen efter bedste skøn.

I 2007 har Novo Nordisk indregnet følgende omkostninger som er relateret til afviklingen af AERx® projektet:

Nedskrivning af immaterielle anlægsaktiver	117 mio.kr.
Nedskrivning af materielle anlægsaktiver	753 mio.kr.
Forpligtelser vedrørende kliniske forsøg	326 mio.kr.
Leasing og investeringsforpligtelser	129 mio.kr.
	<hr/>
	1.325 mio.kr.

Beløbene er inkluderet i Forsknings- og udviklingsomkostninger. Herudover er der inkluderet en finansiel postering på 52 mio. kr. til afvikling af AERx® projektet.

I januar 2008 har Novo Nordisk besluttet at omprioritere aktiviteterne inden for inhalerbar insulin og indstille al yderligere udvikling af AERx®. Beslutningen om at indstille udviklingen af AERx® skyldes ikke bekymringer om, hvorvidt produktet er sikkert for patienterne.

Yderligere oplysninger i årsrapporten

“Vi er opsat på at forfølge væsentlige, udækkede medicinske behov der, hvor vi har kompetencen til at udvikle løsninger.”

Lars Rebien Sørensen
administrerende direktør

Efter kort at have set på virksomhedens balance og anvendte regnskabspraksis er det paradoksalt, at læse årsrapportens verbale del, hvor Novos omfattende forsknings- og udviklingsaktivitet beskrives. Ovenstående citat er fra årsrapportens side 41 under beskrivelse af aktiviteterne og fremtidige muligheder og mål i relation til forskning og udvikling.

Dette underbygger min formodning om, at der efter alt at dømme må være udviklingsprojekter (internt oparbejdede) der ville kunne indregnes.

Novo vælger i stedet at henholde sig til aktiv-definitionen og de restriktive krav i IAS 38, ligeledes indikeret ved som tidligere at samle alle udviklingsprojekter under et.

Man kan på baggrund af dette hævde, at Novo ved dette har valgt at se bort fra definitionen af immaterielle anlægsaktiver, som fremgår af IAS 38. Dette postulat på baggrund af, at det synes tvivlsomt, at Novo for ingen af udviklingsprojekterne kan sige, at have en fremtidig positiv pengestrøm.

De øvrige indregningskriterier vedrørende målelighed, relevans og pålidelighed synes opfyldt for de immaterielle anlægsaktiver. Målattributten som anvendes ved første indregning er kostpris, efterfølgende anvendes kostprismodellen i fuld overensstemmelse med IAS 38. Ligesom ovenstående også giver udtryk for at der løbende foretages værdiforringelsestests.

Informationsværdien for regnskabsbrugeren

Informationsniveauet for regnskabsbrugeren er generelt rigtigt godt, med fyldige verbale beskrivelser af alle væsentlige områder. Det er tydeligt at årsrapporten henvender sig til et bredt gruppe af regnskabsbrugere.

Dog stadig med det "lille forbehold" i forbindelse med indregning af udviklingsomkostninger, set i forhold til specialets vinkel. Det undrer mig, at virksomheden ikke er i stand til at aktivere mere, trods de strenge krav.

Scanvaegt International A/S

Scanvaegt International A/S er en dansk virksomhed i fødevarerbranchen. Virksomheden blev dog i 2006 overtaget af Marel Food Systems (Island). Scanvaegts hovedaktivitet er udvikling, produktion samt salg af pakke- proces- og vejestyr samt IT-baserede produktionssystemer til fødevarer virksomheder over hele verden. Virksomheden ser sig selv som markedsleder inden for højteknologiske løsninger til fødevarerbranchen, hvilket stiller store krav til innovation for at kunne bevare sin status som markedsleder.

Uddrag af årsrapporten

17.

BALANCE PR. 31. DECEMBER 2007

AKTIVER

(kr. 1.000)

	<u>Koncern</u>		<u>Moderselskab</u>			
	Note	31. december 2007	31. december 2006	Note	31. december 2007	31. december 2006
<u>ANLÆGSAKTIVER</u>						
Immaterielle anlægsaktiver						
Udviklingsprojekter	5	36.570	29.860	6	36.570	29.860
Goodwill	5	12.492	-	6	-	-
		<u>49.062</u>	<u>29.860</u>		<u>36.570</u>	<u>29.860</u>

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

5. IMMATERIELLE ANLÆGSAKTIVER KONCERN:

	Færdiggjorte udviklingsprojekter	Udviklingsprojekter under udførelse	Udviklingsprojekter i alt	Goodwill
Kostpris:				
Kostpris pr. 1. januar 2007	81.359	15.900	97.259	23.294
Valutakursregulering pr. 1. januar 2007	-	-	-	-
Tilgang	550	14.105	14.655	12.492
Overført	15.130	(15.130)	-	-
Afgang	-	-	-	-
Kostpris pr. 31. december 2007	<u>97.039</u>	<u>14.875</u>	<u>111.914</u>	<u>35.786</u>
Akkumulerede af- og nedskrivninger:				
Af- og nedskrivninger pr. 1. januar 2007	63.991	3.408	67.399	23.294
Valutakursregulering pr. 1. januar 2007	-	-	-	-
Afgang	-	-	-	-
Årets nedskrivninger	0	0	0	0
Årets afskrivninger	7.945	-	7.945	0
Af- og nedskrivninger pr. 31. december 2007	<u>71.936</u>	<u>3.408</u>	<u>75.344</u>	<u>23.294</u>
Nettoværdi 31. december 2007	<u>25.103</u>	<u>11.467</u>	<u>36.570</u>	<u>12.492</u>

6. IMMATERIELLE ANLÆGSAKTIVER MODERSELSKAB

	Færdiggjorte udviklingsprojekter	Udviklingsprojekter under udførelse	Udviklingsprojekter i alt	Goodwill
Kostpris:				
Kostpris pr. 1. januar 2007	81.359	15.900	97.259	21.810
Tilgang	550	14.105	14.655	-
Overført	15.130	(15.130)	-	-
Afgang	-	-	-	-
Kostpris pr. 31. december 2007	<u>97.039</u>	<u>14.875</u>	<u>111.914</u>	<u>21.810</u>
Akkumulerede af- og nedskrivninger:				
Af- og nedskrivninger pr. 1. januar 2007	63.991	3.408	67.399	21.810
Afgang	-	-	-	-
Årets nedskrivninger	0	0	0	0
Årets afskrivninger	7.945	-	7.945	0
Af- og nedskrivninger pr. 31. december 2007	<u>71.936</u>	<u>3.408</u>	<u>75.344</u>	<u>21.810</u>
Nettoværdi 31. december 2007	<u>25.103</u>	<u>11.467</u>	<u>36.570</u>	<u>-</u>

Virksomheden har valgt at aflægge sit årsregnskab efter årsregnskabsloven, og grundet størrelsen er virksomheden ifølge årsregnskabsloven under regnskabsklasse C (stor). Dette betyder ligeledes, at virksomheden er omfattet af kravet om indregning af immaterielle anlægsaktiver, ligesom virksomheden er underlagt kravet om IPO indregning, krav om afskrivning samt krav om nedskrivningstests.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Betragtes først balancen for Scanvaegt A/S ses det, at virksomheden udfører (som beskrevet af virksomheden selv) egne udviklingsaktiviteter, som virksomheden ydermere vurderer er i overensstemmelse med kriterierne for indregning. Da årsregnskabsloven ikke indeholder specifikke krav, henvises der som tidligere omtalt til IAS 38, hvor kriterierne i korte træk er følgende for mulige indregninger:

- Projektet er teknisk muligt af færdiggøre
- Virksomheden har til hensigt at udnytte projektet
- Virksomheden har evnen til at anvende eller sælge det endelig produkt eller proces.
- Virksomheden har udarbejdet en plan for, hvordan fremtidige økonomiske fordele udnyttes
- Virksomheden har tilstrækkelige ressourcer til at færdiggøre projektet
- Kostprisen kan opgøres pålideligt.

Virksomheden har specificeret sine udviklingsprojekter i to kategorier – færdige udviklingsprojekter og udviklingsprojekter under udførelse samt goodwill – i fuld overensstemmelse med årsregnskabslovens skemakrav.

Uddrag af anvendt regnskabspraksis

Produktionsomkostninger

Produktionsomkostninger omfatter omkostninger, der afholdes for at opnå årets nettoomsætning. I produktionsomkostningerne indgår direkte og indirekte omkostninger til råvarer, handelsvarer og hjælpematerialer, løn og gager, leje og leasing samt afskrivninger på produktionsanlæg og andre anlægsaktiver, der anvendes i produktionen. Desuden indgår nedskrivning på varebeholdninger og nedskrivning i forbindelse med forventede tab på igangværende arbejder for fremmed regning. Under produktionsomkostninger indregnes tillige udviklingsomkostninger, der ikke opfylder kriterierne for aktivering, samt afskrivning på aktiverede udviklingsprojekter.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

BALANCEN

Immaterielle anlægsaktiver:

Udviklingsprojekter

Udviklingsprojekter omfatter omkostninger, der direkte og indirekte kan henføres til selskabets udviklingsaktiviteter, og som opfylder almindeligt anerkendte kriterier for indregning. Aktiverede udviklingsprojekter måles til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger eller til genindvindingsværdi, såfremt denne er lavere. Aktiverede udviklingsprojekter afskrives lineært over den økonomiske brugstid efter færdiggørelsen af udviklingsprojektet. Afskrivningsperioden udgør normalt 5 år og overstiger ikke 20 år.

Nedskrivning

Den regnskabsmæssige værdi af immaterielle, materielle og finansielle anlægsaktiver vurderes årligt for at afgøre, om der er indikation af værdiforringelse. Når en sådan indikation er tilstede, vurderes aktivets genindvindingsværdi. Genindvindingsværdien er det højeste af et aktivs nettorealiseringsværdi eller nytteværdien. Et tab ved værdiforringelse indregnes, når den regnskabsmæssige værdi af et aktiv eller dets pengestrømsgenererende enhed overstiger aktivets eller dets pengestrømsgenererende enheds genindvindingsværdi. Tab ved værdiforringelse indregnes i resultatopgørelsen.

Scanvaegt A/S giver under anvendt regnskabspraksis regnskabsbrugeren mulighed for at vurdere omfanget af aktivering, ved dels under resultatopgørelsens poster at tilkendegive, at ikke alt indregnes i balancen, men at forskning og udvikling der ikke opfylder kravene omkostningsføres direkte.

Under balancen beskrives hvorledes udviklingsprojekterne indregnes og i hvilken takt de afskrives (omkostningsføres). Da der ikke er yderligere verbal beskrivelse/begrundelse af afskrivningsperioden, må det antages at virksomheden afskriver over 5 år.

Scanvaegt A/S har ligeledes beskrevet hvorledes virksomheden, jf. ÅRL § 42, foretager nedskrivning, såfremt der er indikatorer herfor.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at der i ÅRL § 41, stk. 1 er et direkte opskrivningsforbud – i modsætning til IAS 38.

Uddrag af ledelsesberetningen

Forsknings- og udviklingsaktiviteter

Forsknings- og udviklingsaktiviteter foretages i moderselskabet og omfatter løbende ny- og videreudvikling af produkter og processer til fødevarerindustrien. Der er i regnskabsåret anvendt godt 25 mio. kr. på udviklingsprojekter og -aktiviteter. Der forventes i det kommende år gennemført udviklingsaktiviteter på samme niveau.

Scanvaegt A/S opfylder ligeledes her årsregnskabslovens krav om en ledelsesberetning, i det denne vurderes at være i overensstemmelse med kravet om et retvisende billede samt kvalitetskravene i § 12. I forhold til dette speciale, hvor fokus ligger på internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, synes ledelsesberetningen at være i overensstemmelse med den øvrige årsrapport og ligeledes relevant for regnskabsbrugeren.

Informationsværdien for regnskabsbrugeren

Informationsniveauet for regnskabsbrugeren er udelukkende af generel og lovfastsat karakter. Scanvaegt A/S har dog valgt i ledelsesberetningen, desuden at indikerer omfanget af fremtidig udvikling, hvilket ses som tegn på, at man gerne vil fremstå innovativ.

Man bør desuden have for øje, at regnskabsbrugeren til Scanvaegt A/S' regnskab er væsentligt forskelligt fra Novo Nordisk A/S' regnskab. Idet der er tale om et børsnoteret vs. ikke børsnoteret selskab.

Indregning efter årsregnskabsloven vs. IFRS

Der er både i dansk såvel som international regnskabspraksis krav om indregning af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, såfremt de restriktive krav til indregning og måling er opfyldt.

Som både teori og empiri har vist, stiller behandling af disse elementer store udfordringer til virksomhedernes interne systemer og forretningsgange, for at være i stand til at opfylde kravene og dermed opnå mulighed for indregning.

Begge lovgivningssæt stiller som et af hovedkravene (udgangspunktet) til indregning, at der kan opnås en pålidelig opgørelse af kostprisen og at denne nøje følger definitionen på udvikling, idet der som tidligere omtalt er direkte indregningsforbud for udgifter til grundlæggende forskning.

Virksomhedens alternativ til manglende opdeling af forskning og udvikling resulterer i sidste ende i direkte omkostningsføring i resultatopgørelsen i takt med afholdelse af udgifterne. Dette kan for visse være ensbetydende med at årsregnskabet ikke bliver retvisende, såfremt man er en meget udviklingstung virksomhed.

Det er dog ikke tilstrækkeligt at virksomheden er i stand til at dokumentere opdelingen og adskillelsen af forskning og udvikling. Virksomheden skal på alle måder opfylde alle de restriktive indregningskriterier for at kunne foretage en aktivering.

Indregningen af immaterielle anlægsaktiver omfatter, udover rent faktuelle data, også en række mere eller mindre subjektive skøn i forbindelse med vurdering af indregningskriterierne.

Subjektiviteten og usikkerheden på de foretagne skøn stiger naturligt i takt med tiden. Jo længere ude i fremtiden – jo større sandsynlighed for fejlskøn.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Det kan jo i sagens natur være svært at vide, om man ude i fremtiden har ressourcer til at udnytte aktivet, og om det vil generere positive pengestrømme.

At området for virksomhederne er yderst komplekst kommer ganske godt til udtryk i specialets empiriske afsnit, hvor hhv. Novo Nordisk A/S og Scanvaegt International A/S vurderes på deres behandling i årsrapporterne.

Novo Nordisk A/S vælger i udgangspunktet helt at frskrive sig muligheden og omkostningsfører alt, mens Scanvaegt International A/S (en væsentlig mindre virksomhed) vælger at tage kampen op og indregne de udviklingsprojekter som man finder opfylder kravene hertil.

Der kan være mange underliggende forklaringer på hhv. manglende indregning vs. indregning. Jeg kan ikke tro, at Novo Nordisk A/S ikke har systemer til at håndtere adskillelsen af hhv. forskning og udvikling, ligesom det vil være naivt at forestille sig, at man "poster" masser af ressourcer i forskning og udvikling uden at have en idé (skøn) over fremtidigt potentiale samt udviklingsmuligheder.

Samlet set er de to reguleringsset meget ens i sine begreber og fortolkninger. Dette skal ses i lyset af at IAS 38 i vid udstrækning er anvendt som fortolkningsbidrag i forbindelse med aflæggelse af regnskab efter årsregnskabsloven samt relevante regnskabsstandarder og vejledninger.

Der er dog visse væsentlige forskelle som jeg i det efterfølgende afsnit kort vil skitsere.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Overordnet:

IAS 38 er i sine specifikationer langt mere konkret end man er i den danske regulering, hvilket i sagens natur er forklarligt, idet den danske regulering bygger på den internationale i stor udstrækning.

IAS 38 indeholder ydermere en række detaljerede oplysningskrav som den danske regulering ikke har implementeret, herunder bl.a. oplysning om de forsknings- og udviklingsomkostninger, der er omkostningsført i året mv. jf. IAS 38, 118.

Ledelsesberetningen:

Der er i dansk lovgivning et krav om ledelsesberetning i virksomheder for regnskabsklasse C og D og kun et krav i klasse B, såfremt der er væsentlige ændringer i virksomheden aktiviteter eller økonomiske udvikling. Iflg. IFRS er dette ikke et krav.

Opskrivning:

Årsregnskabsloven tillader (i hovedreglen) ikke opskrivning, jf. ÅRL § 41, stk. 1 i modsætning til IAS 38, der tillader opskrivning til dagsværdi såfremt der kan refereres til et aktivt marked.

Afskrivning:

Der skal ifølge ÅRL § 43 afskrives systematisk over brugstiden og ifølge loven er der en overgrænse på 20 år. Kun i medfør af ÅRL § 11, stk. 3 (retvisende billede) kan dette overskrides.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Her arbejder IAS 38 ikke med en overgrænse, men ligger i stedet op til en ubegrænset brugstid, såfremt virksomhederne, ud fra analyser af alle relevante faktorer (planlagt brug, tiltag fra konkurrenter, juridiske rettigheder mv.) ikke kan forudse en begrænsning i fremtidige økonomiske fordele som vil tilgå virksomheden. Dette betyder i praksis at aktivet ikke skal afskrives.

Ovenstående variationer i de to reguleringsæt vil selvfølgelig have en vis betydning i forhold til regnskabsbrugeren. Man er derfor ikke umiddelbart i stand til at analysere en årsrapport aflagt efter dansk regulering, med en der er aflagt efter IASB's konditioner (IFRS, IAS SIC, IFRIC mv.).

De mest markante forskelle mellem de to reguleringsæt, når vi taler immaterielle anlægsaktiver, vil man selvsagt se, hvor kløften mellem reguleringerne er størst.

Dette er klart inden for områderne opskrivning, afskrivning samt brugstidsvurdering, at et givent internt oparbejdet immaterielt anlægsaktiv vil kunne afvige væsentligt.

Det er derfor vigtigt, at regnskabsbrugeren har dette til for øje når regnskaber er aflagt efter forskellige reguleringsæt og nøje gennemgår den praksis og de forudsætninger der er beskrevet i årsrapporterne.

Under hvilket reguleringsæt regnskabsbrugeren vil være bedst hjulpet er svært at konkludere direkte på, idet (som empirien viste) virksomhederne har forskellig tilgang til emnet. Men i kraft af IAS/IFRS reguleringen er udstikker mere detaljerede krav samt, at reguleringen er mere i overensstemmelse med den formueorienterede regnskabsteori burde (i teorien) give mere informative og forhåbentligt retvisende regnskaber.

Konklusion

De danske virksomheder fokuserer i stigende omfang på innovation og vidensressourcer og søger til stadighed efter nye produkter, produktionsmetoder for hele tiden at være i front med hensyn til væres konkurrence evne og teknologiske niveau. Så en naturlig udløber heraf anvender danske virksomheder stadigt flere ressourcer på forskning og udvikling.

Ud fra en regnskabsmæssig betragtning er disse poster indeholdende udviklingsomkostninger forbundet med stor kompleksitet og hvis værdier afhænger af fremtidige begivenheder. Dette stiller i sagens natur også øgede krav til såvel virksomhed, revisor og ikke mindst virksomhedens øvrige regnskabsbrugere.

Med udspring i disse konstateringer blev dette speciales spørgsmål udformet således:

”Hvorledes skal virksomhederne regnskabsmæssigt behandle og præsentere interne oparbejdede immaterielle anlægsaktiver i årsrapporten – efter dansk såvel som international praksis (IFRS)”

”Hvilke forskelle er der på dansk og international praksis samt hvilke konsekvenser/relevans har det for regnskabsbrugerne”

Nedenstående konklusion er uddrag af nærværende specialet til besvarelse af de opstillede spørgsmål.

Det må forventes, at den danske og internationale regulering på sigt harmoneres yderligere i takt med den stigende anvendelse i dansk regulering.

Jeg tager kun dette som et positivt signal idet dette vil øge regnskabsbrugerens sammenligneligheds muligheder og dermed beslutningsgrundlag.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Ved gennemgangen af regnskabsbrugerne og deres behov er min vurdering at ledelsen er den interne interessegruppe, der har det største informationsbehov, dog med den betragtning af de får dækket deres behov gennem interne rapporteringer. Årsrapporten er med andre ord virksomhedens økonomiske ansigt udadtil.

Rettes blikket mod de eksterne interessegrupper og regnskabsbrugere, er det min vurdering af investorer og kreditgivere er de væsentligste. Dette faktum skyldes at egen- og fremmed kapital må betegnes som nøgleressourcer for virksomhedens økonomiske eksistens.

Egen- og fremmedkapital afhænger i høj grad af virksomhedens evne til at dække disse interessegruppers krav til modydelse samt evnen til at opfylde deres informationsbehov.

Ressourcen i form af arbejdskraft og leverandører med videre kan under normale omstændigheder erstattes uden større problemer.

Denne vurdering styrkes af IASB, der i begrebsrammen har investorerne som den primære målgruppe for årsrapporten. Den danske årsregnskabslov definerer den primære målgruppe bredere end IASB, dette ændre dog ikke ved min vurdering af at investorer og kreditgivere har størst informationsbehov.

Alle virksomheder i Danmark skal følge den danske Årsregnskabslov (med få undtagelser). Det er kun børsnoterede der skal følge de internationale standarder i forbindelse med udarbejdelse af koncernregnskabet.

Årsregnskabsloven fungerer som en rammelov og er ikke når så detaljeret som regnskabsstandarderne (vejledningerne). Disse standarder er heller ikke nær så detaljerede som de internationale IAS/IFRS standarder.

Årsrapporter aflagt efter såvel dansk som international regnskabsregulering er formueorienteret, hvilket øger fokus på balanceposterne i forhold til den præstationsorienterede årsrapport.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Min gennemgang af indregning af immaterielle anlægsaktiver har dog afsløret meget strenge indregnings og målekriterier, hvilket indikerer et fortsat eksisterende forsigtighedsprincip. Dermed synes overgangen til den formueorienterede teori ikke helt gennemført.

Internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver indregnes under begge regulering såfremt det kan påvise, at aktivet kontrolleres af virksomheden, der eksisterer en vis sandsynlighed for at fremtidige positive pengestrømme vil tilgå virksomheden samt at aktivets kostpris kan opgøres på pålidelig måde.

Aktivet indregnes i balancen fra det tidspunkt for det jf. definitionen i IAS 38 overgår fra forskning til udviklingsfasen jf. de nærmere bestemmelser.

Dette faktum stiller derfor store krav til virksomhedernes interne organisationer og registreringssystemer således at man har mulighed for at styre de enkelte projekter samt tilhørende omkostninger. Såfremt dette ikke er muligt fortabes retten til aktivering og omkostningerne føres direkte i resultatopgørelsen i takt med afholdelsen af omkostningerne.

Ved første indregning i balancen måles aktivet til kostpris, herefter afskrives aktivet over dets forventede brugstid. Årsregnskabsloven fastsætter en overgrænse for afskrivning på 20 år og aktiver der afskrives over mere end 5 år skal udførligt begrundes.

Her åbner IAS 38 op for muligheden for aktiver med ubestemmelig brugstid, der ikke afskrives med nedskrivnings testes i stedet.

Opskrivningsmuligheden er ikke til stede under dansk regulering men foreligger som mulighed ved anvendelse af IFRS (IAS) såfremt der findes et aktivt marked for aktivet nu eller på det forventede salgstidspunkt.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Disse forskelligheder som dette speciale opridser mellem IFRS (IAS) og årsregnskabsloven medfører at der ikke er direkte sammenlignelighed mellem reglerne. Der kan være store forskel i de resultater og i de balancer som fremgår af årsrapporterne, hvilket naturligt har betydning for regnskabsbrugeren i forbindelse med beslutninger eller sammenligning.

Jeg kan derfor kun anbefale regnskabsbrugeren om at gennemgå den anvendte regnskabspraksis, (ledelses beretning – DK særregl) samt øvrige verbale beskrivelser i regnskabsmaterialet inden der foretages direkte sammenligning.

Som supplement kan anden tilgængelig information i denne sammenhæng også være til nytte, f.eks. i form af beskrivelser på virksomhedens internetside.

Vanskelighed og kompleksitet i forbindelse med behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver er gennemgående i hele specialet ved behandling af den regnskabsmæssige indregning teoretisk, hvilket også dokumenteres i empirien hvor en stor dansk virksomhed ikke vælger at indregne med henvisning til de strenge krav. Dette skal efter min vurdering ses i lyset af den mængde af skøn og subjektive betragtninger som dukker op i forbindelse med klassifikationen, indregningen og målingen der får selv store organisationer til at ryste på hånden.

Perspektivering

Fremtidens udvikling inden for dette segment i balancen vil med al sandsynlighed ske på den internationale scene fra IASB/FASBs side i form af opdaterede IASer (konvertering til IFRSer).

Dette skal ses i lyset af at den danske regulering er gået i stå og vi har vendt blikket mod omverdenen og adopterer de regnskabsstandarder der anvendes her. Disse anvendes jo som omtalt i specialet i vid udstrækning som fortolkningsbidrag – hvor de danske regnskabsstandarder og regnskabsvejledninger ikke slår til.

De danske regnskabsstandarders fremtidige opgave bliver herefter blot at udfylde de særlige huller som dansk regnskabstradition skaber. F.eks. i form af ledelsesberetning.

Min vurdering er derimod at den danske regnskabslov nok skal bestå. Dette skyldes at årsregnskabsloven sikrer de overordnede rammer for udarbejdelsen af årsrapporter. Dette sker bl.a. igennem kravet om at årsrapporten skal udvise retvisende billede og overholde en række kvalitetskrav.

Det er dog sandsynligt at den vil undergå forandringer på flere punkter, som følge af den internationale udvikling.

Fremtiden for den regnskabsmæssige behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver vil jeg vurdere forbliver uændret. Dog med mulighed for indførelse af visse stramninger i forhold til værdiregulering, nedskrivning etc.

Den verserende "finanskrise" eller "kreditkrise" har jo om noget kastet lys på regnskaber med opskruede værdier, hvilket gør i retning af øget forsigtighed omkring opskrivninger på visse aktiv typer f.eks. investeringsejendomme mv.

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

En finansiel krise – som den vi er vidne til i den skrevne stund vil også kunne påvirke internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, idet flere "markeder" nærmest er gået i stå, pga. stigende stigende rente og faldende tro på fremtiden.

Dette burde føre til, at virksomheder i forbindelse med den årlige nedskrivningstest vil kunne konstatere at værdien er væk eller måske er fundamentet for indregningen helt væk, som følge af tidligere beregninger og skøn.

Hvad fremtiden vil bringe kan ingen sige helt præcist, men strømningerne i samfundet peger i retning af vanskelige tider og at man derfor også som revisor skal passe på når der påtegnes regnskaber med væsentlige elementer af skøn og fremtidige estimater.

Kildeangivelse

Bøger:

Damgaard, Jens Otto m.fl.

"Supplement til årsrapporten – kommentarer til årsregnskabsloven"
Forlaget Thomson, 4. udgave, 2004.

Elling, Jens O.

"*Strategisk regnskabsanalyse*"
Forlaget Thomson, 1. udgave, 1999.

Elling, Jens O.

"Årsregnskabsteori i analytisk perspektiv"
Forlaget Thomson, 3. udgave, 2000

Elling, Jens O.

"Årsrapporten – teori og regulering"
Gjellerup, 1. udgave, 2004.

Fedders, Jan og Steffensen Henrik

"Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS"
Forlaget Thomson, 2. udgave 2006.

FSR

"*Revisionsstandarder, Revisionsvejledninger, Revisionsudtalelser 2008/2009*"
FSR, 2008

International Accounting Standards Board

"*International financial Reporting Standards (IFRS)*"
International Accounting Standards Committee Foundation, 2005.

Johansen, Aksel Runge m. fl.

"Årsrapporten – kommentarer til årsregnskabsloven"
Forlaget Thomson, 4. udgave 2003

Kiertzner, Lars

"Håndbog i årsrapporten"
Forlaget Revifora, 1. udgave 2004.

Magnus Informatik

"Internationale regnskabsstandarder (IRFS)"
- herunder IAS og fortolkningsbidrag pr. 1. januar 2005

Forlaget Magnus Informatik, 2005

Publikationer:

Deloitte

"Introduktion til de internationale regnskabsstandarder"
2005

FSR

"Udtalelse vedr. RV 7 – Forskning og udvikling"
FSR, Regnskabsteknisk udvalg, januar 2003.

IASB

Framework
April, 1989.

KPMG

"Indsigt i årsregnskabsloven"
3. udgave 2008/09

KMPG

"Årsregnskabsloven med bemærkninger til lovforslag og ændringsforslag"
November 2008

Artikler:

Dons, Anders

"IAS 38 i Immaterielle anlægsaktiver"
Revision og Regnskabsvæsen, 9/2001

Fondbrådet

Regnskabsmæssig behandling af udviklingsomkostninger
Dato for afgørelse: 5. marts 2007

Internetsider:

www.fasb.org
www.fsr.dk
www.iasb.org
www.iasplus.com

Regnskabsmæssig behandling af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver

Regnskaber:

Årsrapporten for Scanvaegt International A/S for 2007

Årsrapporten for Novo Nordisk A/S for 2007